

CONTRA

nr 5 2000 (nr 159 från starten) årgång 27 Pris 25:-

**USA-hatets vänner på gång
Skurkstaten Sudan
Madame Kollontaj**

FRIHETENS RÖST
för västerländsk demokrati-

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-720 01 45

Telefax: 08-720 01 95

E-post redaktionen@contra.nu

Internet hemsida <http://www.contra.nu>

Sluten del endast för prenumeranter:

<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>

Användarnamn och lösenord finns bara i den tryckta versionen av Contra.

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.

Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 443-5467.

Finland: Minst 100 mark per år.

Sampo girokonto 800055-1125829.

Norge: Minst 145 norska kronor per år.

Den norske bank giro 0806 199 8277.

Danmark: Minst 130 danska kronor per år.

BG ForretningsGiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Redaktion: Tommy Hansson, Carl G. Holm och Tommie Ullman.

Övriga medarbetare: Benny H. V. Andersson, Karl-Göran Bottwyk, Bertil Häggman, Birger Larsson, Bertil Lindblom, David Stavenheim, Arne Sundström och Marek Zyto samt Christer Arkefors i Italien, Peter Hartvig i Danmark, Bertil Wedin i Mellersta Östern, Allan C. Brownfeld i USA och Rune Westin i Australien.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0523-500 05

Presslagd 2001-10-17
Sävsjö Grafiska, Sävsjö 2001

Omslaget: Ahmed Shah Massoud, "Lejonet från Pansjir" kämpade först mot den sovjetiska ockupationsmakten och sedan mot talibanernas terrorregim. Han var en upplyst och välutbildad muslim, som dessutom var skicklig som militär ledare. Den 9 september 2001, två dagar innan terrorattackerna mot World Trade Center och Pentagon, lät han sig intervjuas av två arabiska "TV-journalister". Det var i själva verket två självmordsbombare, utsända av Usama bin Ladin – TV-kameran var en bomb som flög i luften när inspelningsknappen trycktes in. Afghanistans viktigaste politiska ledare mördades två dagar innan de terrordåd som utlöste hela världens vrede mot den talibanska regimen.

CONTRA-NYTT

Frihet för Afghanistan!

1989 drog sig de sovjetiska soldaterna tillbaka från Afghanistan. Men först 1991 föll den kommunistiska regimen i Kabul. Fram till 1996 växlade makten många gånger, men Afghanistan var på väg mot en modernisering av samhället och ekonomin – även om startpunkten var sämsta tänkbara. I och med talibanernas maktövertagande 1996 hamnade emellertid Afghanistan åter i en situation som påminde om den mörka tiden av sovjetisk ockupation – ekonomin blev om möjligt ännu sämre, nu var det inte bara planekonomi utan också förbud för kvinnor att arbeta. För att inte tala om alla andra förbud, förbud mot annat än religiös musik, förbud för män att ha kort skägg, förbud mot TV och video, förbud...

Afghanistan-kännare säger att talibanerna har föga stöd hos det egna landets befolkning. Men med hjälp av en grupp militärt välutbildade araber har talibanerna kunnat behålla makten.

Under den sovjetiska ockupationen av Afghanistan tog Contra fram rockslagsmärken med texten "Frihet för Afghanistan" – de föll i glömska efter 1991. Under denna svåra tid är dessa märken dessvärre åter aktuella och vi kan erbjuda dem som önskar märkena för 10 kronor styck. Förhoppningsvis ska de inte behövas så länge...

Contras katalog

Med detta nummer av tidskriften Contra bifogas en nyttgåva av Contras katalog. Vi hoppas att katalogen ska vara av intresse för Dig som vill få en översikt över Contras produkter och inte minst en bra hjälp inför kommande julklappsbestyr.

Contra behöver Ditt ekonomiska stöd!

Contras finanser ser inte ljusa ut. Tidskriften ser ut att gå ungefär 20.000 kronor back i år, om vi inte mot slutet av året kan få ett extra stöd från läsarna. Vi vädjar därför till dem som har möjlighet att sätta in ett bidrag på Contras postgirokonto 85 95 89-4.

Veckans Contra

Varje vecka kan Du läsa nya kommentarer från Contras redaktion på nätet! Gå in på Contras hemsida <http://www.contra.nu> får Du information om hur Du kan få Contras elektroniska vecko-bulletin gratis!

Du kan också delta i den aktuella debatten själv genom att göra inlägg på Contras anslagstavla som finns på samma adress.

Terrorattackerna mot USA den 11 september blev en intäkt för en rad mer eller mindre bekanta svenska figurer – praktiskt taget alla hemmahörande på den

politiska vänsterkanten – att manifesteras sitt hat mot världens viktigaste demokrati. Dessa figurer anser helt enkelt att attackerna var rätt åt USA, som egent-

ligen själv är skuld till terrorn. Nedan följer en genomgång av ett begränsat fåtal av alla de dumheter som yttrats i den aktuella diskussionen.

USA-hatets vänner på gång igen

”Det är en verklig *antimimon pneuma*, en förfalskande ande, av arrogans, hysteri, suddighet, brottslig amoralitet och doktrinär envishet, en leverantör av andliga skräpvaror, av konstsurrogat, filosofiskt stammande och utopisk svindel, som bara lämpar sig att serveras dagens massmänniska *en gros*.”

Så uttrycker sig den berömda schweiziske psykoanalytikern C.G. Jung i boken *Aion. Om Självetts symbolhistoria* (2000). Jung syftar på något han kallar ”den efterkristliga tidsandan”, som i hög grad måste sägas ha inverkat på delar av den diskussion som förts i anledning av de hänsynslösa attackerna mot den västerländska civilisationens nav, Amerikas Förenta Stater, den 11 september. Den stämmer även väl in på den extrema variant av den islamiska världen som brukar kallas ”islamismen”.

Ingen muslimsk demokrati

World Trade Centers båda skyskrapor på Manhattan i New York hade nätt och jämt hunnit rasa samman, innan delar av den vänsterinriktade svenska intelligentian hade förklarat att attackerna egentligen var rätt åt USA och att amerikanerna själva var skuld till dem. För säkerhets skull dömde man också ut den amerikanska ”vedergällningen” långt innan någon sådan ens förts på tal i Washington. USA-hatarna gjorde närmast en parodi på sig själva i debattprogrammet *Debatt* i SvT den 12/9, alltså dagen efter attackerna. Vänstersossen Nordal Åkerman, före detta chef för Utrikespolitiska institutet, utmärkte sig främst genom sin hånfulla översittarattityd, som om möjligt blivit ett par

Sammanställningen av den svenska debatten i terrorattackernas kölvatten har gjorts av Contras redaktion. Som givetvis också är ansvarig för de värdeomdömen som framförs.

Jan Guillou, en av de mer prominenta företrädarna för USA-hatets vänner, har svarat för en ynkelig men helt stilenlig debattsats till stöd för den globala terrorismen.

snäpp än mer accentuerad sedan Åkerman först framträdde i den politiska debatten på 60-talet. Den rationalistiska masken rämnade dock när Åkerman idignerat avfärdat USA-supportern Staffan Heimerson som ”fjolla”.

En annan USA-hatare i debatten var den notoriske Björn Kumm, också han vänstersosse och en gång fästman till Anna-Greta Leijon. Kumm hävdade att president George W. Bush inte har någon politik över huvud taget och att han egentligen är en ”pajas”. Den inte mindre notoriske Per Gahrton, miljöpartistisk EU-parlamentariker, hävdade från sitt grönkolorerade elfenbenstorn att alla USAs åtgärder i syfte att försvara sig själv måste inställas till förmån för en ”internationell rättsordning”. Den genom hela programmet hånflinande Jan Hjärpe, professor i islamologi från Lund, slog an en alltför bekant ton då han menade att ”USA måste fråga sig varför man är så hatat, varför människor ser på Usama bin Ladin som frälsare”. Hjärpe har upprepat detta mantra, bland annat under ”Brännpunkt” i *Svenska Dagbladet* den 17/9. Här kritiserar Hjärpe bland annat

president Bush för att denne omedelbart efter attacken kallat terrorattackerna för ”dessa fega aktioner”. Att med berätt mod mörda tusentals helt oskyldiga människor är enligt Hjärpe inte fegt; tvärtom: terrordåden ”utgör exempel på ett otroligt mod...”

Anhängare av sådana argument lägger skulden till terrorattackerna på offret självt. Ungefär som då någon i ett fall av mobbning ger den mobbade skulden. Det är USA, inte de skyldiga eller medskyldiga, som uppmanas till självrannsakan. Att de islamistiska terroristerna själva i sin förblindelse skulle vara kapabla till någon sorts självprövning är naturligtvis inte att vänta. Självrannsakan borde däremot komma från de moderata muslimska stater som hyser förståelse för och/eller skyddar terrorister av typ Usama bin Ladin. Det är hög tid att de ändrar inställning och gör det omöjligt för terroristerna att verka och gömma sig på deras territorium. De muslimska staterna borde också självkritiskt fråga sig, hur det kommer sig att demokrati inte råder i någon enda stat som bekänner sig till islam.

Italiens borgerlige premiärminister Silvio Berlusconi fick utstå skarp kritik då han hävdade att den västerländska civilisationen är överlägsen den islamiska på de flesta punkter, men Berlusconi har givetvis helt rätt i sak.

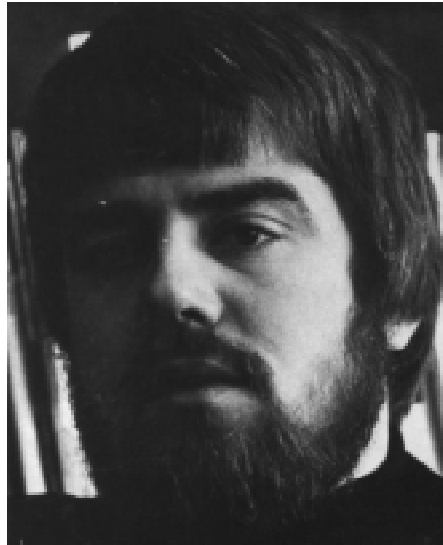
Ynklig Guillou

En del av de antiamerikanska debattörerna är övervintrare från det mindre glada 60-talet, "De svarta åren" som tidsperioden i en boktitel kallats av *Svenska Dagbladets* Mats Johansson. En person som Jan Guillou, alltså betecknande sig som marxist, förnekar sig inte. I en krönika i *Aftonbladet* den 17/9 skrev han bland annat följande: "Vi blev tvångskommanderade att bli amerikaner... USA är den stora massmördaren i vår tid. Enbart kriget mot Vietnam och de angränsande sydasiatiska länderna krävde fyra miljoner liv. Utan en enda tyst minut i Sverige. Den rasistiska förklaringen räcker en bit, men inte hela vägen om man skall försöka förstå den groteskt ojämlika skalan vi tillämpar när vi räknar döda... Flaggviftarna vill ha oss med i kriget på amerikansk sida. Det är vi vita i den rika världen mot den muslimska världen."

Idiotiskt dumt skrivet. Men inte på något sätt oväntat. Jan Guillou har under flera decennier oförtrutet predikat hat och förstörelse mot den judeo-kristna civilisationen och har i alla lägen tagit parti för kommunister mot demokrater och muslimska terrorister mot judar. I slutet av 70-talet hyllade han Saddam Hussein och Baath-partiet i Irak. Han nämmer inte med ett enda ord att USAs engagemang i Vietnam och andra delar av Ostasien sprang ur en ideell vilja att skydda folken i den delen av världen mot kommunismens i alla lägen fruktansvärda diktatur. Kommunismens offer i Indokina låtsas han inte om. För Guillou är kommunism inte diktatur utan ett legitimt politiskt medel att komma åt sina fiender – demokrater, amerikaner och judar – med. Guillou vägrade delta i den tysta minut som hölls på Bokmässan i Göteborg för att hedra terroroffren.

Ett ynkligt stöd för terrorister och mördare från en ynkelig man.

Guillou backas till fullo upp av *Aftonbladets* politiska chefredaktör Helle Klein, som med en månadslön på 120 000 kronor brukar slå ett slag för de fattiga. Klein har talat om "hetsjakt på oskyldiga" och beklagat "rasistiska glåpor". Det är värt att notera att det inte är de nära 6 000 döds-

Per Gahrton är aningen mer gråsprängd i dag än på bilden. Men illviljan mot USA och Israel är densamma.

offren för terrorattackerna som Klein refererar till som "oskyldiga", utan de som kan ha utsatts för glåpor för att misstänkts ha stött terrordåden. Och de rasistiska glåporerna är inte de svavelosande omdömen som Usama bin Ladin avlossar mot det amerikanska folket ("de otrogna"), utan okända människors påstådda glåpor riktade mot dem som uppfattas stödja terrorn.

Herman Lindqvist är som författare ännu mer produktiv än kiosklitteratören Jan Guillou. Han är även, såvitt vi vet, demokrat. Men Lindqvist har i likhet med Guillou i talrika sammanhang demonstrerat en egendomlig fientlighet gentemot USA och Israel. I en sällsynt illa övertänkt krönika i *Aftonbladet* den 16/9 utropar Lindqvist redan i rubriken: "Tredje världskriget – snart smäller det". Till Herman Lindqvist vill vi säga att Tredje världskriget redan utkämpats och vunnits av den rätta sidan. Det var det krig som Stalins Sovjetunionen inledde omedelbart efter fredsslutet 1945 och som slöt med samma unions upplösning 1991. Det vill säga det kalla – stundom heta – kriget.

Men varför måste den kamp mot terrorismen som USA förutskickat och som knappast kan vänta mycket längre leda till världskrig? Lindqvist är nog mest ute efter att väcka uppmärksamhet genom braskande rubriker.

Motvilja mot Bush

Herman Lindqvist är känd för att skriva hellre än genomtänkt, så även denna gång.

Han kapitaliserar på det vulgära Bush-hatet – bilden av Bush som en korkad cowboy – genom att tala om "Georg [sic!] W. Bushs Nya Sköna Värld, befolkad av Bush-män." Lindqvist har skjutit från höften med billiga vitsar och inte ens brytt sig om att försöka stava presidentens förnamn rätt. Lindqvist försöker också raljera med den förmenta amerikanska enkelspårigheten: "Vilka åsikter får man ha? Räcker det med att man tycker att USA driver en felaktig utrikespolitik och har sagt det offentligt? Är man fiende då? Får man vara muslim över huvud taget?"

Kom igen, Herman – du kan (till skillnad från Jan Guillou) trots allt bättre. Eller?

Det är intressant att notera, att en viss typ av bedömare förutsätter att USA med naturövdvändighet måste reagera på terrorattackerna genom okontrollerad våldsutveckling i form av väpnad "hämd" eller "vedergällning". Således varnar den på intet sätt USA-fientlige Clas Ryn, konservativ svensk professor vid Catholic University, Washington, D.C. i *Svenska Dagbladet* den 14/9 för "hämdbegäret": "Utrikespolitiskt kan en sista kamp mot 'terrorismen' dra in USA och därmed andra länder i ett permanent krig mot en stor del av världens befolkning, ett krig där fältslag är nästan ovidkommande, där fienden ofta är diffus och där kronisk osäkerhet råder på hemmafronten."

Återigen detta förutsättande, att USAs ledarskap närmast är programmerat att starta ett förintelsekrig så fort dess intressen hotas. Varför denna fördom? Och varför sätter professor Ryn ordet "terrorismen" inom citationstecken? Den internationella terrorismen är förvisso ett högst reellt problem!

Expressens Cecilia Hagen tillhör också de skribenter som valt att torgföra sin motvilja mot president George W. Bush, vilken när detta skrivs genomgående lovordats för sin fasta men samtidigt måttfulla attityd och som därför kommit att åtnjuta ett unikt stort stöd i hemmapopulationen. Men Hagen skriver 13/9: "Värst av allt just nu är George W. Bush. Hans framträdande i TV direkt efter katastrofen var en katastrof i sig. Insikten om att allas vår trygghet i detta ögonblick vilar i den mannens händer, det är förfärande."

Varför är det förfärande? Därpå anser sig Cecilia Hagen inte behöva ge ens en antydan till svar.

Ociviliserade länder

Låt oss vidare studera vad en annan av våra mest uppburna företrädare för den ”intellektuella vänstern”, poeten och chefredaktören Göran Greider, har haft att säga om

Bra sagt i debatten!

☆☆☆*Det är lyckligtvis inte bara USA-hatarna som yttrat sig i debatten efter terrorattackerna mot USA. Nedan följer exempel på motsatsen.*

Göran Skytte i Svenska Dagbladet 15/9:

”...det finns en linje mellan den kastade gatstenen i Prag, Seattle, Göteborg och den ondskefulla planen att kasta kapade flygplan, levande missiler, mot New York och Washington. Flygplansterroristerna attackerar just de mål som stenkastarna och deras medlöpare hatar mest av allt. De försöker skada och förintja just de symboler för vårt system, som de röda och de rödsvarta hatar mest av allt. Flygplansterroristerna och stenkastarterroristerna har samma fiender: kapitalismen, USA, det öppna samhället, själva demokratin...”

”Det är inte alla som gråter. På TV ser vi fanatiker i vissa delar av världen som jublar. Men också i det trygga svenska folkhemmet sitter det folk som inte sörjer särskilt mycket. De har länge önskat lägga vårt ekonomiska och politiska system i ruiner. Nu ligger World Trade Center i ruiner...De kommer att skylla den mordiska attacken på alla andra än dem som begick den. De kommer att säga att det ’egentligen’ är någon annan som ’i grunden’ har åstadkommit detta. Kapitalismen. Globaliseringen. USA. Israel. Judarna – eller som de föredrar att säga: sionisterna.”

Lennart Berntson i Svenska Dagbladet 16/9:

”Den 11 september 2001 var inte bara en sorgens dag, det var också en glädjens dag. En glädjens dag för terrorns hantlangare och stödgrupper var de än finns och hur inblandade de än har varit i just detta illdåd. En glädjens dag för alla dem som i USA och det amerikanska samhället ser roten till nästan allt ont i världen – oavsett om detta onda förklaras i sekulära eller

de brutala händelserna i New York och på andra platser. Den 13/9, två dagar efter dåden, finner Greider i sin kolumn i *Metro* skäl att nagelfara de ansvariga på ”TV” för att ha visat bilder på palestinier som i

religiösa termer...

”Terrorns kainsmärke är just fegheten, bakhållet, attacken på de värlösa och oskyldiga... Den är ett våldsamt medel för att uppnå politiska och ideologiska mål. Det finns med andra ord inget mystiskt eller oförklarligt i det som nu har skett i USA. Det är inte heller så att terrorn har sin rot i fattigdom eller diskriminering – de vansinniga dåden gror istället ur vansinniga idéer. Det är inte frustration eller orättvisa förhållanden som göder terrorismen, utan extrema uppfattningar och rörelser.

”År efter år har dessa rörelser spridit budskapet att det amerikanska samhället i synnerhet och det västliga i allmänhet överallt är upphov till förtryck och exploatering, att det utgör ett hot mot den islamska kulturens överlevnad och det palestinska folkets rättmätiga kamp, att det genom frihandel och investeringar förhindrar utveckling och framsteg, att det varje år dömer hundratusentals barn till svält och undergång, att det förnekar miljoner aids-sjuka i tredje världen billiga mediciner, att det genom Världsbanken och IMF håller nere de fattigaste länderna i räntefällor och skuldsättning och att det saboterar försöken att undvika en global miljökatastrof.

”Det är dessa fullständigt förvridna föreställningar som föder illviljan och hatet bland rörelsernas aktivister och anhängare och som när övertygelsen att våld är ett berättigat medel också mot oskyldiga civila. Det är dessa idéer och dessa exalterade känslotillstånd som är terrorismens bakgrund och förklaring, inte några sociala, ekonomiska eller politiska förhållanden...”

”Återigen framträder nu gråterskorna – en Björn Kumm, en Nordal Åkerman, en Per Gahrton – och låter meddela att militär bestraffning inget nyttar, att vedergällning gör oss själva till terrorister, att bara sociala reformer kan göra världen säkrare. Tänk om England 1939 och USA 1941 hade resonerat på samma vis?”

Jan Kallberg i Metro 19/9:

”I Sverige har det varit politiskt opportunt att driva en antiamerikansk linje. Sveriges statsintellektuella och kommunismens överlöpare har tävlat i att bespotta det

glädje och gamman firade den blodiga slakten på oskyldiga. Ty, skriver Greider: ”Men sammanhanget saknas och bilderna av dansande palestinier blir obegripliga.” Greider tillhör med följande ordval up-

amerikanska folkets kamp för friheten. Jag måste fråga er rent ut, ni som kapitaliserat på ert Amerikahat, känner ni att ni fått valuta?

”Har Amerika fått sona för att de försökt hävda mänskliga rättigheter i Kina, hindrat judarnas utplåning och försvarat de demokratiska rörelserna i öst under kalla kriget? Eller står den svenska vänstern och tvättar händerna efter sitt onyanserade Amerikahat? Amerika representerar för mig en motpol till diktatur, människoförakt och förtryck. Ett USA av människor som är beredda att försvara frihet, mänskliga värderingar och fredlig utveckling. Terroristerna vill förtrycka, sprida aggression och betvinga. Det är deras politiska mål. Det finns inget vackert i det. Endast rent hat...”

”Terroristattacken i USA... är ett angrepp på din och min frihet. Terroristerna vill inte ha rösträtt... lagliga val och fred. Det vi demokrater och det amerikanska folket står för är det terroristerna vill förstöra.”

Per Ahlmark i Dagens Nyheter 2/10:

”Värst av allt är kanske Carlssons och Thams historielöshet. Förenta Staterna räddade oss först från nazismen, därefter från kommunismen. Vilka slutsatser drar de professionella USA-kritikerna av det? Inga alls. Ingvar Carlsson pratar i floskler som han först lärde sig av Undén och tredje ståndpunkten på 50-talet. På 80-talet fick han dem uppfräschade av Palme.

”Carl Tham tycks däremot vilja bevisa att han glömt sina liberala årtionden. Efter partibytet har han blivit heligare än påven, och angriper numera den socialdemokratiska statsministern från vänster. Med de piggaste klyschorna i Sverige om Amerikas elände försöker Tham övertyga sina socialistiska vänner att han numera är att lita på.”

Pierre Schori i FNs generalförsamling 4/10 (citerat i Metro):

”Endast genom bestämt och enat agerande kan världen bekämpa terrorismens onda krafter.”

penbart dessa bedömare som tycker att USA har sig själva att skylla: "Denna nation har en lång och avskräckande historia av något som kan kallas för statsterrorism – det vill säga direkta eller indirekta ingripanden i andra folks angelägenheter, från Vietnam till Chile, från Nicaragua till Kosovo."

Frågan är bara, varför Greider – om han nu är så emot USAs internationella engagemang i modern tid – inte inkluderar Europa under de båda världskrigen i uppställningen. Här liksom i de andra exemplen valde ju Förenta staterna att aktivt ingripa mot diktatoriska och odemokratiska krafter.

Apropå bilderna av jublande palestinier så spred vänstersajten *Indymedia* snabbt myten om att scenerna ifråga härrörde från en arkivfilm från 1991, då palestinerna jublade över Iraks Scud-attacker mot Israel. Denna myt spreds under flera dagar, ända tills det kunde visas att filmen tagits i östra Jerusalem av nyhetsbyrån *Reuter* den 12 september 2001. Liknande filmer togs också i områden som kontrolleras av Yassir Arafats administration, men de antingen konfiskerades av palestinska myndigheter eller drogs tillbaka av filmteamen själva sedan dessa utsatts för hot av den palestinska myndigheten.

För att botanisera vidare bland exemplen på skribenter som hatar/ogillar USA och uttrycker förståelse för terrorismens motiv så hänvisade Ivan Garcia från invandartidningen *Sesam* liksom många andra till att elände och fattigdom skapar förutsättningar för terrorism: "...såna här terrordåd stoppar man inte genom nya terrordåd – man ska gripa de skyldiga så att de inte kan göra det igen... men det viktiga är att utrota grunden till terrorismen – orättvisorna i världen, fattigdomen, förtrycket...".

Det är förstås oerhört synd om stackars Usama som bara äger omkring 3,5 miljarder kronor. Politiska extremister och terrorister kommer dessutom nästan alltid från välbeställda, borgerliga miljöer och tycks huvudsakligen drivas av missriktad idealism i förening med total brist på empati..

Jonas Nirfalk från gamla fina familjetidningen *Hemmets Veckotidning* spinner vidare på samma tema: "Det är faktiskt skillnad på att se att USA faktiskt har hjälpt till med att skapa en situation som tvingar fram en sån här händelse och att för den skull försvara vad som hänt... Nu

På 1960-talet började antisemiter av olika schatteringar dölja sitt judehat bakom termen "antisionism". Men kärnan – hat och motvilja mot judar i Israel och överallt – var densamma. För islamister och kommunister är motståndet mot "sionismen" alltfjämt en självklarhet, vilket framgått av debatten efter terrorn mot USA, ett land som brännmärks för stöd till Israel.

pratas det mycket om att den 'civiliserade' världen måste sluta sig samman mot terroristerna... jag skulle gärna vilja ha en definition på vilken den 'ociviliserade världen' är."

Det skall du få per omgående, Jonas. Ociviliserade måste rimligen de länder anses vara vars ledningar är för fega för att låta folket rösta fram sina representanter i fria, allmänna val. Ociviliserade är alla länder som förtrycker alla religioner utom den officiellt påbjudna. Ociviliserade är vidare de nationer som medvetet tillåter terrorister att verka från sina territorier och som till och med, i vissa fall, frikostigt stöder terroristerna med råd och dåd. Ociviliserade är definitivt länder vilka i sitt rättsväsende tillämpar lagar som nedtecknades av en föregiven profet för 1500 år sedan och som bland annat yttrar sig i stenande till döds och stymplingar.

Jonas Nirfalk och alla andra får själva räkna ut vilka länder som med dessa definitioner måste betecknas som ociviliserade.

USA-hatets vänner

Hos vänstern finns en tydlig outsläckt aversion mot världens för närvarande enda supermakt, Amerikas Förenta Stater. Denna aversion döljs inte sällan bakom en ordridå som för på tal USAs "förtryck", "orättvisor", "imperialism", "orättfärdiga

utrikespolitik" och så vidare. Ett exempel härpå var förre statsministern Ingvar Carlssons och förra statsrådet med mera Carl Thams debattartikel i *Dagens Nyheter* den 22 september, där de båda socialdemokratiska skribenterna hävdade att "fasan och sorgen över terrordåden i USA får inte stå i vägen för en öppen och kritisk diskussion om den världsordning där terrorattacker av detta slag kan ske".

Den som anser att en sådan diskussion med nödvändighet måste initieras någon vecka efter historiens värsta terrordåd sällar sig osvikligt till det lugubra gäng som under 60- och 70-talet brukade hänvisas till som "USA-hatets vänner". Carlsson och Tham talar om "spänningarna och klyftorna i världen", precis som om dessa vore USAs fel. Och visst finns det marxistiska testuggare som anser att så är fallet. Men tio år efter Sovjetunionens upplösning måste vi andra ändå slå fast, att den fattigdom som finns kvar i världen inte är de välmående staternas fel genom "utsugning" och annat, nattståndna teorier som först sattes på pränt av V.I. Lenin. Ingvar Carlsson och Carl Tham borde exempelvis studera den politik som fördes av den socialdemokratiska regeringen under den tid de själva ingick i landets styrelse – på den tiden bestod den svenska biståndspolitik, något förenklat uttryckt, i att ge kommunistiska diktaturer och terrorist-

rörelser i Asien, Afrika och Latinamerika en påse pengar. Den som i likhet med Tham/Carlsson förordat en sådan politik skall nog tala med aningen mindre bokstäver om USAs eventuella skuld i sammanhanget.

Carlsson fortsatte sedan sin olycksaliga debattinsats genom att på SSUs "Community" agera bland annat skriva: "Hela världen reagerar i dag mot terrordåden i USA. Men när 800 000 människor mördades i Rwanda såg världen stillatigande på." Återigen – timingen. Visst var det trist att inte många uppmärksammade folk-mordet i Rwanda på 1990-talet. Men inne-

bär det att det är fel att känna sympati med offren i USA? Dessutom var Rwanda-offren ett tragiskt resultat av mångåriga stamkonflikter, inte offer för fega terrorister. Vi kan heller inte minnas att Ingvar Carlsson själv var särskilt talför i Rwanda-frågan.

Det måste entydigt slås fast: terrordåden mot US World Trade Center och Pentagon hade inte sin upprinnelse i något fel från USAs sida. Inte heller bottnar de på något sätt i "tredje världens fattigdom". De berodde på att någonstans i Mellanöstern/Sydasien någon hade utifrån vissa religiöst/politiska värderingar givit order om att

tusentals oskyldiga skulle mördas och på att någon/några nationer i samma region tillåtit vederbörande att verka fritt. Glöm USA-hatarnas tal om "kapitalismens orättvisor" och "USAs skuld". USA har inte någon som helst anledning att be om ursäkt, vare sig för sin demokrati, kapitalism eller utrikespolitik.

Allra minst har USA anledning att ompröva sin Mellanöstern-politik, där man genom åren konsekvent stött den judiska staten Israel – Mellanösterns enda demokrati – mot omgivande och inifrån kommande fiender.

USA bojkottar "skurkstaten" Sudan

Under det kalla kriget brukade ofta idealistiska liberaler och konservativa fästa uppmärksamheten på det sovjetiska systemets barbari och förnekande av grundläggande mänskliga rättigheter. Andra var mer intresserade av att göra affärer, precis som är fallet i dag med Kina. Nu hörs ideella röster som protesterar mot religiös förföljelse och slaveri i Sudan.

I februari i år träffades fler än 40 aktivister – evangeliska kristna, en rabbin, en värd för en svart pratshow och assistenter till konservativa senatorer – i ett rum i kongressen och uppmanade USA att ingripa för att hjälpa Sudans huvudsakligen kristna syddel i dess inbördeskrig med en övervägande islamistisk regering i nord. Många som deltog i mötet hade personligen rest till Sudan i syfte att betala pengar för att "köpa ut" människor från syd vilka bortförts av kidnappare från norr och tvingats in i slaveri. "Det kändes som om någon satt mig i en tidsmaskin, som om jag var med i en scen ur "Rötter", sa pratshowvärderna – Joe Madison – om sitt besök: "Jag slets bokstavigt talat sönder".

Även om striderna i Sudan har bidragit till fler än två miljoner dödsoffer som ett resultat av våld och hungersnöd, står inga uttalade amerikanska intressen på spel. Amerikanska företag har inga stora inves-

av Allan C. Brownfeld

teringar i Sudan, och det är långt till amerikanska baser. Sudan tycks vara den sorts plats som president Bush och hans rådgivare under förra årets presidentvalskampanj sa att de ville undvika, när de kritiserade Clinton-administrationen för att ägna sig åt "nationsbyggande" och misslyckades med att fokusera på de "stora" utrikespolitiska frågorna som hade med Ryssland och Kina att göra.

"Störta Sudans regering"

Ändå är det så att förföljelsen av kristna och andra minoritetsgrupper i södra Sudan har mobiliserat många delar av den repub-

tion. De inbegrep ledamoten i representanthuset Frank Wolf (republikan, Virginia), den liberale före detta Washington-delegaten Walter Fauntroy, rabbinen David Saperstein från Reform Judaism Social Action Center samt en medhjälpare till pastor Franklin Graham, pastor Billy Grahams son. "I mina ögon är detta en moralisk skandal", vidhöll den yngre Graham, som ledde bönen vid Bushs installerande i Vita huset och vars organisation, Samaritan's Purse, driver ett sjukhus i södra Sudan som har bombats nio gånger. Graham framhöll: "Vi borde göra bruk av vår ekonomiska makt för att störta denna [Sudans] regering. Vi borde göra bruk av vår politiska makt för att övertala dem att ändra sin politik. Och, om det skulle behövas, att använda det militära alternativet som en sista utväg".

Bushadministrationen börjar lyssna. I mars sammanträffade Vita husets politiske rådgivare Karl Rove med rabbi Saperstein, förre utbildningsministern William Bennett, fängelsepredikanten Chuck Colson och andra i syfte att diskutera USAs politiska handlingsalternativ i Sudan. Vid en invigning av ett kulturcentrum vid Catholic University i Washington, D.C. i våras deklarerade president Bush själv: "Det är vårt ansvar att stå för mänsklig värdighet och religiös frihet var än dessa värden förnekas, från Kuba till Kina till södra Sudan".

Dick Arme, majoritetsledare i representanthuset för republikanerna, som inte gjort sig känd som utrikespolitisk aktivist

Brev från

Washington

likanska basen, särskilt evangeliska kristna. Dessa föreslår åtgärder såsom hårdare ekonomiska sanktioner, ivägskickandet av ett särskilt sändebud, beväpnandet av styrkor i södern eller till och med att man skulle utvälja vissa "flygfria" zoner som man gjort över Irak och som skulle knytas till militära aktioner från USAs sida.

De som samlats i Washington, D.C. i februari speglade en diversifierad koaliti-

och som var emot NATOs flygkrig mot Serbien och stationerandet av amerikanska trupper i Bosnien, har nyligen uttryckt passionerat engagemang för Sudan. "Sudan angår oss – det är så vi är", klagade Armei. "USA kommer inte att tolerera detta slags lidande och mänsklig smärta".

Armei och andra kritiker av den militanta islamistregimen i Khartoum har anklagat dess ledare för att se genom fingrarna med slaveri, urskillningslös bombing av civila och mänskliga mål, förföljande av kristna och andra religiösa minoriteter och för att använda hotet om svält i syfte att pressa politiska motståndare och icke-muslimer att omvända sig till islam.

Möjligt folk mord

"Situationen i Sudan är snabbt på väg att bli sämre och måste snabbt tas ställning till innan skalan beträffande död och förstörelse växer", skrev Armei och andra lagstiftare i ett brev till president George W. Bush den 27 mars där man pläderade för utnämmandet av ett amerikanskt sändebud på hög nivå i syfte att utöva påtryckningar för fred.

Ledamoten i representanthuset Frank Wolf, republikan från Virginia, som länge har arbetat för att väcka intresse i Sudanfrågan, förundras över den nya uppmärksamhet frågan har fått: "Inbördeskriget har pågått i 18 år, men nu finns det en växande medvetenhet", säger han. Han tillskriver utvecklingen flera orsaker: den sudanesiska regeringens utökade bombingar mot upprorsmännen; möjligheten att stegrad oljeproduktion i södra Sudan kan ge regimen mer inkomster; och det nya fokus som Bush-regeringen ger Sudan.

Utrikesminister Colin Powell säger att han kommer att se över USAs Sudanpolitik: "Det finns kanske ingen större tragedi på jordens yta", kommenterade han.

Medlemmar av kongressen och administrationen reagerar för tryck från gräsrotterna att agera. Skolor, organisationer och till och med basketbollcoacher har bidragit med pengar i syfte att friköpa slavar i Sudan. Katolska biskopar och större evangeliska grupper har pressat på för ändringar i USAs politik. En kommitté från U.S. Holocaust Memorial Museum har varnat för ett möjligt folk mord i Sudan.

Sudanfrågan har sammanfört traditionella antagonister sådana som Armei och

medlemmar i den svarta intresseorganisationen Congressional Black Caucus, inklusive demokraterna Donald M. Payne (New Jersey) och Charles Rangel (New York). Nyligen sju satte de en kongressgrupp med inriktning på Sudan. Samarbetet över partigränserna kom till stånd efter ett möte mellan Armei och Kweisi Mfume, president i den svarta påtryckargruppen National Association for the Advancement of Colored People (NAACP), i syfte att diskutera spänningen mellan svarta grupperingar och det republikanska partiet.

Målet för den nya alliansen är att göra Sudan till en parianation genom att använda flera av de metoder som tvingade Sydafrika att avskaffa apartheid. Denna strategi sträcker sig från kampanjer utformade av aktieägare mot investeringar i Sudan och strypande av amerikanska kapitalmarknader för företag som hjälper Khartoum att utveckla sin nyfunna oljerikedom, till gatudemonstrationer och civil olydnad. "Slaveri i Sudan är en precis lika angelägen fråga som apartheid var i Sydafrika", har Kweisi Mfume klagat.

Helms i tårar

Clintonadministrationen, upprörd som den var över Sudans stöd till terrorister, isolerade och bombade Khartoum men gjorde praktiskt taget ingenting för att få slut på kriget. Den nya Sudan-koalitionen vill att president Bush skall ställa sig i spetsen för en internationell fredssträngning, påverka FNs säkerhetsråd att gå in med sanktioner eller en fredsbevarande styrka samt utnämna ett särskilt sändebud som sudaneserna inte kan ignorera, exempelvis förre vicepresidenten Al Gore eller förre utrikesministern James Baker. Man vill också att administrationen skall börja skicka mat, medicin och annat bistånd

direkt till södern.

Visserligen har George W. Bush visat måttlig entusiasm över inblandning i regionala konflikter i avsaknad av direkta amerikanska intressen, men det finns tecken på att Vita huset uppmärksammar frågan. Presidenten har ett par gånger hänvisat till religiös förföljelse i landet, och såväl utrikesminister Colin Powell som Vita husets rådgivare Karl Rove har placerat Sudan på sina agendor.

Känslomässiga vittnesmål vid kongressförhör angående egendomsslaveri i Sudan – som fick senator Jesse Helms, republikansk ordförande i senatens utrikesutskott från North Carolina, att brista ut i tårar – understryker beslutsamheten att sätta stopp för slaveriet. Tiotusentals svarta sudaneser från södern har kidnappats i räder utförda av regeringssoldater och deras arabiska miliser och förts till fångenskap i norr. Kristna grupper i väst, som engagerat sig för att friköpa de fångna till ett pris av 35 dollar per person, har lyckats utverka frihet för 42 000 fångna.

Förutom frågan om slaveri finns det annat att begrunda när det gäller Sudan. Upptäckten under de senaste åren av oljefyndigheter motsvarande två miljarder fat har dramatiskt eskalerat konflikten från ett gerillakrig på lågvarv till en offensiv med användande av den brända jordens taktik. Den mesta oljan finns i de sydliga områdena Dinka och Nuer, och regeringen i Khartoum avfolkar med brutala metoder stora områden runtomkring oljezonerna i syfte att skydda dem från rebellattacker.

Det rapporteras att tiotusentals tvingas från sina hem till följd av luftbombardemang och beskjutning och av soldater som jämnat hela byar med marken, dödat boskap och begått skändligheter. Människo- rätsorganisationen Amnesty International rapporterar på följande sätt om händelser i och kring staden Bentiu: "...manliga bybor dödades i massavrättningar; kvinnor och barn spikades fast med järnspikar i träd...soldater sprättade upp struparna på småbarn".

23 förstörda byar

I februari i år räknade en biståndsarbetare som färdades söder om Bentiu till 23 förstörda byar och citerade överlevare som sade att de som inte kunde fly – gamla, sjuka och de mycket unga – brändes levande av soldaterna.

Medlemmar av Sudan-koalitionen vill att president Bush skall sätta press på

Sudans oljepartners att inställa sina operationer tills en fredsöverenskommelse kan ingås. De erinrar om Clinton-administrationens passivitet när det gäller folkmordet i Rwanda 1994 som krävde omkring 600 000 människoliv. De ser Sudan som ett lackmusprov beträffande den nya administrationens engagemang mot religiös

förföljelse och för mänskliga rättigheter.

Nina Shea, en företrädare för den amerikanska kommissionen till förmån för Internationell religiös frihet, klargör: "Oavsett betydelsen av internationell affärsverksamhet och handel, understryker det faktum att våra nationella ledare fortsätter att jagas av folkmord i det förflutna den

betydelse mänskliga rättigheter och religionsfrihet har för den nutida amerikanska utrikespolitiken. Debatten om folkmordet i Sudan fortsätter och kommer, i kraft av ny lagstiftning och en mobiliserad religiös opinion, slutligen att framtvinga en ny Sudan-politik – förhoppningsvis i tid för att rädda liv." ✎

av Tommy Hansson

Dahl: ett omdömeslöst val av talman

1994 valdes den då 57-åriga socialdemokraten Birgitta Dahl till talman i Sveriges riksdag. Hon omvaldes 1998. Många reagerade över att en person med Dahls omdömeslöshet kunde anses värdig att bekläda detta respektgivande ämbete, ett av Sveriges högsta. Ty det tog henne drygt 20 år att i någon mån ta avstånd från sitt tidigare stöd för Pol Pot och Khmer Rouge-gerillan i Kambodja – och det var en omvändelse under galgen...

Birgitta Dahl blev först känd för en större allmänhet då hon som relativt färsk riksdagsledamot i början av 1970-talet uttalade sitt kompromisslösa stöd för de kommunistiska gerillarörelserna i Indokina, i första hand Viet Cong (FNL) i Vietnam samt Röda khmererna (Khmer Rouge) i Kambodja. 1972 blev hon polisanmäld för förtal av organisationen Demokratisk Allians, vilken hon kallat "extremistisk". Dahl kom tidigt med i Svenska kommittén för Vietnam (SKfV), som var ett socialistiskt alternativ till de av maoistiska KFML styrda De förenade FNL-grupperna (DFFG). I SKfV ingick såväl kommunister som socialdemokrater.

Dahl var inte ensam bland socialdemokrater om att tidigt ta ställning för kommunisterna i Indokina. Olof Palme hade anfört tonen med sitt beryktade Gävle-tal 1965, och i SKfV ingick bland andra Anita Gradin, Bertil Zachrisson, John-Olle Persson och Hans Haste, liksom några vpk:are. Vid SSU-kongressen 1972 lovade dåvarande SSU-ordföranden Bosse Ringholm

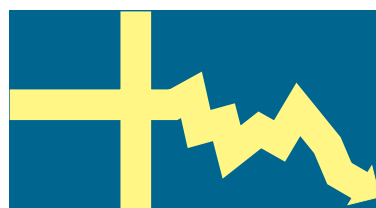
– i dag finansminister – att ungsossarna skulle skänka 25 000 kronor till det kommunistiska ungdomsförbundet i Nordvietnam. Ringholm uppmanade också regeringen att öka sitt stöd till Viet Cong, Röda khmererna och Pathet Lao (Laos). Och 1973 tog partisekreteraren Sten Andersson initiativ till "namnsamlingen för fred i Vietnam", ett groteskt PR-jippo för Hanoi och Viet Cong.

Men det var ändå Birgitta Dahl som var mest hysterisk i sitt stöd för kommunistisidan i Indokina.

Till Guinea Bissau

Birgitta Dahl föddes i Mölndal 1937. Fadern, Sven Dahl, var folkhögskolerektor medan modern Anna-Brita var hushålls-

De förstörde

Sverige

lärarinna. Enligt *Nationalencyklopedin* växte Birgitta upp i "folkhögskolemiljö", men däremot nämns ingenting om den folktopartistiska familjebakgrunden. Märkligt nog förekommer varken i *NE* eller *Vem är det?* uppgifter om Dahls äktenskap med folktopartisten Bengt Kettner, där paret som nygift bodde i studenthemmet Arken i Uppsala. Maken Bengt var vid denna tid reservofficer i kustartilleriet och studerade matematik, under det att Birgitta inledde sina studier med att läsa nordiska språk, men efter hand det politiska intres-

set växte övergick till statskunskap.

Hans O. Sjöström, som 1987 gav ut sitt personliga uppslagsverk över medlemmarna i den socialdemokratiska maktapparaten, *Klassens ljus*, skriver så här om Birgitta Kettner-Dahl (sidan 16): "Birgitta var ett barn av de svenska borgerliga folkrörelserna. Hon var också en produkt av folkbildning och folkhögskola, av tron på förnuftets seger över dumhet, dryckenskap, krig och elände." Fadern var rektor för folkhögskolan i Brevik på Lidingö. Enligt Anna-Greta Leijon i memoarboken *Alla rosor ska inte tuktas* var Dahl vidare "duktig på att laga mat" samt stod alltid "i centrum för diskussionen" (sidan 69).

Snart var Birgitta och Bengt Kettner skilda, och med skilsmässan övergav också den förstnämnda 1961 sin folktopartism till förmån för socialdemokratin och i synnerhet dennas studentförbund Laboremus. I likhet med Anna-Greta Leijon blev hon också aktiv i Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund (SSUH), där för övrigt också blivande folktopartistiske stats- och utrikesministern Ola Ullsten var aktiv under sin ungdom. I början av 1960-talet undergår socialdemokratin en utrikespolitisk radikaliserings och börjar stödja marxistiska upprorsrörelser i Tredje världen. Birgitta Dahl tillhör dem som tidigt dras med. Efter att ha tagit filosofie kandidat-examen i Uppsala 1960 – en av de få tongivande politiker i dag som fullgjort sina akademiska studier – blir Dahl kursassistent vid det mycket vänsterinriktade Nordiska Afrikainstitutet i lärdomsstaden under ett par år. Därpå anställs hon som byrådirektör vid biståndsorganet Swedish International Development Agency (SIDA), där hon arbetar under åren 1965–82.

1971 reser Birgitta Dahl till ett av de dåvarande favoritländerna bland radikala biståndsarbetare, Guinea-Bissau, och ger ut boken *Guinea Bissau* tillsammans med fotografen Kurt Andreasson.

Energiminister

Under sin tid i Uppsala engagerar sig Birgitta Dahl bland annat för ensamstående mammor. Tillsammans med Anna-Greta Leijon sammanställer hon 1964 en utredning om studentfamiljernas sociala situation. Hon har nu slagit sina påsar samman med den socialdemokratiska ideologen, estlandsfödde Enn Kokk, som var redaktör för socialdemokratiska studenttidningen *Libertas*. Här skrev Dahl 1962 en artikel enligt vilken dottern Anna "ska bli bilmekaniker". Anna, som numera heter Berger Kettner i efternamn, blev så småningom inte bilmekaniker men väl pastor i Svenska missionsförbundet, socialdemokratisk kommunalpolitiker i Stockholm och i tidernas fullbordan oppositionslandstingsråd med ansvar för trafik- och regionfrågor. När Anna var liten flicka ansåg mamma Dahl bland annat, att hemmafrusysslan skulle uppgraderas och få status av yrke.

1964 blev Birgitta Dahl invald i Uppsala stadsfullmäktige för socialdemokraterna, och 1968 valdes hon in i riksdagens andra kammare. 1968 efterträdde hon även Gunnar Myrdal som ordförande i Svenska kommittén för Vietnam, där hon var en kraftfull antagonist till DFFG och dessas maoistiska enhetsfronttaktik. Några år efter Dahs inval i riksdagen förlorade socialdemokraterna regeringsmakten till de borgerliga partierna. Men Dahl tappade inte sugen utan visade sig enligt flertalet källor vara en dugande oppositionspolitiker. När det drog ihop sig till folkomröstning om kärnkraftens framtid 1980 tillhörde Dahl de debattörer som hördes mest, representerande Linje 2 vilken "vann" folkomröstningen.

Birgitta Dahl var nu drygt 40 år och på stark uppgång inom socialdemokratin. Sedan 1975 tillhörde hon SAPs verkställande utskott (VU), och 1980–81 belönades hon för goda insatser med en plats i FN-delegationen i New York. 1982 återkom sossarna till regeringsmakten efter sex år i opposition, och det var mer eller mindre givet att Dahl skulle få en statsråds-post även om partiledaren Olof Palme lär ha haft vissa invändningar till en början. Dahl blev statsråd i industridepartementet

Riksdagsledamoten Birgitta Dahl (s) polisanmäldes i slutet av september 1972 för förtal av den tvärpolitiska organisationen Demokratisk Allians för lögnaktiga uttalanden i riksdagen och i radion.

med ansvar för energifrågor. 1986–90 fungerade hon som energi- och miljöminister och från 1990 fram till den borgerliga valsegern 1991 som miljöminister.

"Förtalskampanjer"

Det "stora klippet" i Birgitta Dahls karriär är givetvis nomineringen till talmanssysslan i Sveriges riksdag i samband med socialdemokraternas återkomst till regeringsmakten 1994. Hon efterträdde då en annan kvinna på talmansposten, moderaten Ingegerd Troedsson. När hon blev talman – ett av de högsta ämbetena i Sverige – kom hon att hamna i skottgluggen på grund av sin tidigare Indokina-inställning. Många ställde sig med all rätt frågan, om en person som länge stött Röda khmererna och Pol Pot var lämplig att vara ett av den svenska demokratins mest representativa ansikten utåt.

Mycket snart efter kommunisternas maktövertaganden i Vietnam och Kambodja inleddes en grym våldspolitik och massiva utrensningar i samhällsomvandlingens tjänst. I Kambodja, av Pol Pot omdöpt till Kampuchea, sökte Röda khmererna skapa ett idealt samhälle genom att tömma städerna på folk och skicka ut alla på landsbygden för jordbruksarbete med primitiva metoder. Som exempel kan nämnas, att i princip alla som bar glasögon

avrättades eftersom glasögon tydde på en intellektuell och därmed provästlig inställning. I syfte att spara pengar använde mördarna enkla redskap som hackor, spadar och plastpåsar i sin blodiga hantering. Mellan en och två miljoner människor dog genom avrättningar, svält och sjukdomar. Också i Vietnam skedde omfattande avrättningar av "folkfiender", om än inte i lika massiv skala som i grannlandet. Hundratusentals människor placerades i fängelser och koncentrationsläger. Från Vietnam var det i alla fall möjligt för de mest företagsamma att fly, och flera miljoner människor tog sig ur landet varav somliga i båt över världshaven.

Birgitta Dahl och hennes svenska Vietnam-vänner fick nu mycket svårt att förklara sin tidigare inställning. Hur löste man problemet? Bertil Häggman i boken *Medlöparna* (Contra 1991): "Enligt tidsskriften förekom det inte några problem i Indokina efter det kommunistiska maktövertagandet...Grymheterna i Vietnam är egentligen inte så farliga. I själva verket är situationen här av allt att döma mycket bättre än den var i Europa strax efter andra världskriget, trots att Indokina utsatts för ett mycket mer förödande krig och dessutom har att kämpa med alla utlandsproblem. Inte hade Europas folk

(Fortsättning på sidan 17)

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Tommy Hansson och C.G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanställning av originalkällan om inte annat markerats med citationstecken.

Mias gatukök i Södertälje hotas återigen av klåfingriga politiker, denna gång företrädesvis från Vänsterpartiet och dess kommunalråd Staffan Norberg. (Foto: Tommy Hansson)

Alf är Heimdals favorit

Föreningen Heimdal i Uppsala, Sveriges äldsta och största borgerliga studentförening, förordar i ett uttalande av föreningens ordförande Fredrik Hardt den kristdemokratiska partiledaren Alf Svensson som statsminister i en eventuell borgerlig regering.

–Alf Svensson har störst potential att leda en borgerlig regering och har även störst förtroende bland allmänheten, menar Hardt i ett uttalande i anslutning till Föreningen Heimdals stämma i början av oktober. Hardt hävdar också att "[moderate partiledaren] Bo Lundgren inte räcker till som statsminister, men blir utmärkt som finansminister”.

Föreningen Heimdal förordar även, i polemik mot Moderata ungdomsförbundet, moderate riksdagsmannen Gustav von Essen som integrationsminister. Som justitieminister vill Heimdal se moderaten Fredrik Reinfeldt och som handelsminister folkpartiets Carl B. Hamilton.

Kommunal maktpolitiker (v)

Historien om Mias gatukök i Södertälje, som vi skrev om i *Contra* 2 1999, fortsätter. För två år sedan kunde vi konstatera, att kommunens politiker och tjänstemän hade en beklaglig tendens att jaga

Norberg, som är ordförande i stadsbyggnadsnämnden, vill med andra ord försvara politikernas rätt att lägga sig i allting. Han har tidigare utan framgång sökt förbjuda södertäljeborna att hålla vissa hundraser. Kommuninvånarna protesterar naturligtvis mot vänsterpartistiske maktpolitikern Norbergs oblyga försök att utöva auktoritärt kommunalstyre, och över 8 000 har skrivit på den namninsamling som dragits igång av moderata nämndrepresentanten Birgitta Abrahamsson.

(*Länstidningen, Södertälje*)

Alkohol och bilkörning

Irlands regering uppges ha stått i främsta ledet när det gällt att påverka det europeiska parlamentet i Strasbourg att rösta emot Sveriges förslag att minska alkoholhalten i blodet vid bilkörning. I Irland är för närvarande den högsta tillåtna gränsen 80 milligram alkohol per 100 milliliter blod. Sverige föreslår en gräns om 50 milligram i alla EU-länder.

När Irland sänkte sin tidigare gräns för ett par år sedan väckte det vrede bland annat hos pubägare.

(*Svensk-irländska föreningens Newsletter*)

Vindkraft per motor

Vindkraft framställs ju gärna som det perfekta miljöalternativet när det gäller energiproduktion. Som Per Ericson visat i sin skrift *Blåsningen – vindkraft som storindustri* (Timbro 2000, se recension i *Contra* 2/2001) är det litet så och så med den saken. De skrymmande vindkraftverken stör bland annat landskapsbilden och fågellivet.

Dessutom är det så att vinden är oberäknelig som energiskapare, eftersom det inte blåser lika mycket hela tiden. En lösning på detta problem kan vara att backa upp vindkraftverken med bränsle drivna motorer. I San Gorgonio-området utanför Palm Springs i södra Kalifornien har svenska Scania ryckt in med etanoldrivna motorer som genererar elström om vinden inte skulle räcka till. Således har Wintec Energy Ltd., som driver vindkraftverk i området, nyligen tagit emot en leverans om två Scania 9-litersmotorer. Motorerna är avpassade för generatorer med en effekt av 150 kW och skall tjäna som *back-up* för vindkraftverken.

I området beräknas det blåsa 350 dagar om året; 30 procent av den tiden blåser det mellan nio och elva sekundmeter. Motorernas uppgift är att ”upptäcka” när det

blåser mindre än så och gå in med sin reservkraft. Motorerna anses ha låga utsläppsnivåer när det gäller miljöförstörande ämnen.

Exemplet är ännu ett i raden som bekräftar, att vindkraften inte alls är den hundra procentigt "rena" energikälla som miljöknuttarna vill få oss att tro.

(Scania World)

Bibeln contra kyrkan

Sista söndagen i den homosexuella "pride"-veckan hölls i nationalhelgedomen Storkyrkan i Stockholm en mässa kallad Kärlekens mässa, vilken anordnades av EKHO (Ekumeniska Kristna Homosexuella Organisationen) samt Stockholms stift. Utanför kyrkan demonstrerade svenska kristna mot sammankomsten under hänvisning till Bibelns utsagor om homosexuella handlingar. På en av de skyltar som demonstranterna höll upp stod det "Det är en styggelse".

Bibeln avvisar som bekant entydigt varje form av homosexualitet. Det föranledde en av de präster som deltog i mässan att fråga en av demonstranterna: "Kan inte bibeltexten uppfattas som ett hot?" Bibeln som ett hot – så långt har det alltså gått inom Svenska kyrkan.

(Tidskriften Maranata, Stockholm)

Miljöpartisten och terrordåden

Enligt en av miljöpartiets riksdagskandidater, kommunalpolitikern Per Almgren, ska vi inte "utgå ifrån att det var 6 000 oskyldiga människor som dog i WTC och Pentagon. Många av dessa var mer eller mindre delaktiga i utförandet, främjande, och utnyttjande av den ekonomiska politik som håller andra människor i misär jorden runt".

Helt klart är att Per Almgrens parti driver en politik som skulle leda till än värre misär om den praktiserades i de fattiga länderna. Vi känner dock djupt att det ändå vore fel att för den skull mörda 6 000 personer, bara för att bli av med några enstaka personer med åsikter snarlika miljöpartiets. Ja, vi är alldeles definitivt av uppfattningen att det är fel att mörda dem som faktiskt har miljöpartiets åsikter, även om 5 995 oskyldiga *inte* skulle stryka med...

Däremot kommer vi att fortsätta att arbeta för frihandel och kapitalism som den enda långsiktigt hållbara lösningen på problemet med fattigdom i världen. Den som röstar på Miljöpartiet kan vänta sig något helt annat. Och säkert nya massmord.

När skatten blir över 100 %!

Inför valet 1976 kunde Astrid Lindgren berätta i en sannsaga i Expressen (då Nordens största tidning) att en framgångsrik författarinna kunde drabbas av 102 procent marginalskatt. Så många procent finns inte, trodde Pomperipossa i Astrid Lindgrens saga. Men finansminister Gunnar Sträng kunde i riksdagen bekräfta att det visst fanns 102 procent i skatteskalorna.

Några år senare, 1984, visade det sig att arvsskatten kunde stiga till nivåer som gjorde att dödsboet efter en av Sveriges rikaste kvinnor, Sally Kistner (änka efter en av Astras grundare), gick i konkurs. Arvsskatten ska nämligen beräknas på aktiekursen dödsdagen och om kursen sjunker efter dödsdagen (arvingarna kan normalt inte sälja några aktier förrän efter registrerat arvskifte) kan det mycket väl vara så att tillgångarna inte räcker till att täcka arvsskatten. I Sally Kistners fall presades aktiekursen extra av att marknaden visste att en stor post Astra-aktier snart skulle komma ut till försäljning. Och staten ville ha 249 miljoner kronor i arvsskatt på ett arv som var värt 230 miljoner kronor. Dödsboet försattes i konkurs.

Den här skatteeffekten inträffar bara när aktiekurserna går ner. Så det är lyckligtvis bara undantagsvis som medborgarna drabbas av arvsskatter som tar mer än hela arvet. Men under det senaste året har det varit i högsta grad en realitet för många arvingar.

Dagens Industris Hans-Inge Olsson berättade i sin tidning för en tid sedan hur hans svärfar efterlämnat Ericsson-aktier som sjunkit kraftigt i värde efter dödsfallet. Till saken hör att aktierna köptes in av den avlidne för en ganska låg summa och den är underlag när reavinstskatten beräknas. Hans-Inge Olsson berättar att *arvsskatten* utgör 44 kronor per Ericsson-aktie (30 procent av tre fjärdedelar av börskursen, som vid dödstillfället var 196 kronor). Att kursen idag ligger på cirka 40 kronor spelar ingen roll, *reavinstskatt* ska dessutom betalas på cirka 9 kronor, vilket gör att arvingarna för varje Ericsson-aktie värd 40 kronor ska betala 53 kronor i skatt.

Efter det omtalade Kistner-fallet infördes en regel som innebar att regeringen skulle kunna efterge arvsskatter om det finns "synnerliga skäl". Hittills har regeringen bara medgett ett enda fall och det var ett testamente som lämnade kvarlåtenskap till moder Teresa i Calcutta. Alla andra som ansökt om eftergift har fått avslag. I dagarna ska en ansökan prövas som handlar om Ericsson-aktier vid dödsdagen värda 16 miljoner, idag värda cirka 4,4 miljoner kronor. Arvsskatten blir 4,2 miljoner kronor, vartill kommer reavinstskatt på över en miljon... Hittills har regeringen avslagit alla liknande ansökningar och ansett att arvingarna får skaffa fram pengar till arvsskatten på något annat sätt än att sälja de tillgångar som skiftas. För de räcker ju inte till skatten!

UTLANDS-NYTT

Press mot kristna

En kristen azerbajdjaner, en 21-åring vid namn Gasymov, hölls i fängsligt förvar i tio dagar i våras i staden Ismailly med motiveringen att han "vägrat åtygda en polisorder". Då han frigavs utsattes han omedelbart för stark press att sluta sitt arbete som räkenskapsmedarbetare vid ett lokalt sjukhus. Tidigare hade Gasymov och sex andra medlemmar av Ismaillys husmenighetskyrka gripits under en utflykt. Den lokala polisen och myndigheterna i staden Ismailly har under de två senaste åren utsatt husmenighetskyrkan för stadigt ökad press och pålagor.

(*Ropet fra Øst, Oslo*)

Vin bra för hälsan

Återigen har det från forskarhåll konstaterats, att ett måttligt intag av alkoholhaltig dryck är välgörande för hälsan. Den tyske forskaren Franz Effenburger, som är kemist och professor vid universitetet i Stuttgart, har sammanställt en mängd studier avseende alkoholens effekter och antioxidanter. Effenburgers slutsats är att ett måttligt intag av rödvin – maximalt en halv liter per dag – kraftigt minskar risken för hjärtinfarkt och åderförkalkning. Förutsättningen är att den som dricker vinet är frisk och inte lider av exempelvis leveråkomor.

En av de mest omfattande undersökningar som gjorts i ämnet är dansk. Forskarna undersökte här alkoholens verkningar på 13 000 kvinnor och män mellan 12 och 79 år under en tolvårsperiod. Förstöckspersonerna indelades i olika grupper beroende på vad de drack och hur mycket. Studien gav vid handen att risken att dö för tidig död av hjärt-kärlsjukdom var 60 procent lägre för de som drack måttliga kvantiteter vin jämfört med 25 procent för måttliga öl- och spritdrickare. Också risken att dö i annan sjukdom, såsom cancer, var 50 procent lägre för vinkonsumenterna. Stark-sprit, däremot, ökade risken.

Det röda vinets positiva hälsoeffekter tillskrivs den rikliga förekomsten av antioxidanter, vilka finns i druvornas skal. Vin av typerna Bordeaux och Bourgogne lär i kraft av höga halter antioxidanter vara särskilt hälsosamma.

Nu meddelas från Israel att också vitt vin kan vara utmärkt bra ur hälsosynpunkt.

Forskare vid Technion i Israel har kommit fram till att israeliska viner innehåller fler nyttiga substanser än franska viner ur kolesterol-oxidationssynpunkt. Professor Michael Aviram vid Technion har med hjälp av alkohol dragit flavonoiderna ur skalen på chardonnay- och muscatdruvor och därvid fått fram ett vitt vin som innehåller antioxidanter i paritet med rödvin. Alkoholtilförseln har gjort vinet i fråga så alkoholstarkt som 16 procent, varför det torde passa bäst som dessertvin.

(*Svenska Dagbladet; Menorah*)

Indien IT-stormakt

Jätteriket Indien kännetecknades i nästan 40 år av en stagnerande ekonomi av socialistiskt slag samtidigt som full politisk demokrati rådde. Sedan Narasimha Rau efterträtt den mördade Rajiv Gandhi som premiärminister 1991 genomförde han emellertid en rad ekonomiska reformer, vilka snart började få fart på ekonomin genom att avskaffa eller lindra en rad regleringar, vilka tidigare förslamat näringslivet; bland annat hade bankerna hämmats genom total politisk kontroll.

I dag är Indien en av världens ledande makter när det gäller informationstekno-

logi (IT). Under de senaste fem åren har mjukvaruexporten växt 60 procent per år. Den uppgick till fem miljarder U.S. dollar 2000 och beräknas ha ökat till 50 miljarder 2008. Vidare var vid millennieskiftet så många som tolv av 19 världsomspännande mjukvaruföretag som nått högsta kvalitets-säkring indiska. Och trots den nedåtgående, internationella IT-trenden fortsätter den indiska tillväxten på detta område.

(*The American Spectator*)

28 erkänner Taipei

Det finns 28 länder i världen som erkänner Republiken Kina på Taiwan som "det riktiga Kina". Åtskilliga av dessa länder,

närmare bestämt åtta, är hemmahörande på den afrikanska kontinenten. Taipei har inget emot dubbel diplomatisk ackreditering, det vill säga att ett och samma land har ambassader både på Taiwan och det kinesiska fastlandet. Däremot godtar inte Peking en sådan tingens ordning.

Heche inte lesbisk

Hollywoodaktrisen Anne Heche tillhörde, efter det offentliga tillkännagivandet att hon och kollegan Ellen De Generes var ett par, USAs mest firade lesbiska kvinnor. Så icke längre. Heche har nämligen förlovat sig med Coleman Laffon, en kameraman hon träffade under inspelningen av en dokumentärfilm – om före detta älskarinnan De Generes!

Heche, som hade en roll i filmsuccén *Wag the Dog* (Vifta på hunden), angav som skäl för uppbrottet med De Generes överdriven massmedial uppmärksamhet ("Det var som om vi var de enda lesbiska på jorden"). Slutsatsen är att Anne Heche, när allt kommer omkring, inte är lesbisk. Fallet är naturligtvis en svår prestigeförlust för böglobbyn, som ständigt hävdar att en person som är homosexuell inte kan förändras och bli heterosexuell.

Från USA-fronten kan vidare meddelas, att president George W. Bush trotsat den mäktiga böglobbyn och vägrat följa Bill Clinton i spåren och uttala sig om juni som "Gay Pride Month" (Bögstolthetens månad).

(*National Review*)

Hollywoods hjältar

Den pensionerade sydkoreanske överstelöjtnanten Bo Hi Pak, bosatt i USA och tidigare biträdande militärattaché vid Republiken Koreas ambassad i Washington, D.C., kommer i sina nyligen publicerade memoarer med intressanta uppgifter om vilka som var Hollywoods verkliga hjältar. Det vill säga de företrädare för den amerikanska underhållningsindustrin som under det kalla kriget bistod Pak med att skriva tiggarebrev till förmån för den av Pak startade antikommunistiska radiostationen *Radio of Free Asia*, en motsvarighet till *Radio Free Europe* i Europa. De var John Wayne, Bob Hope, Charlton Heston och Bing Crosby. Heston och Hope är fortfarande i livet, Heston verksam som ordförande i den inflytelserika vapenlobbyn National Rifle Association (NRA) i USA. Pak fick även stöd för sitt projekt av de förra amerikanska presidenterna Harry S Truman och Dwight D. Eisenhower.

Radio of Free Asia sände till Kommunistkina, Nordvietnam och Nordkorea.

Paks och andra sydkoreaners antikommunistiska verksamhet i USA var orsaken till att kongressledamoten Donald Fraser (demokrat) i slutet av 1970-talet drog i gång kongressförhör ("Koreagate") i syfte att utreda påstådda oegentligheter. Paks rättframma vittnesmål var emellertid en svår motgång för Fraser; bland annat visade Pak att Fraser varit aktiv trotskist och verksam i flera prokommunistiska organisationer. Fraser, representerande Minnesota i representanthuset, misslyckades senare att bli vald till senator.

Pak, vars memoarbok heter *Messiah*, var under många år tolk och nära medarbetare till den koreanskfödde pastorn, doktor Sun Myung Moon. Memoarerna har givits ut i två volymer på koreanska, varav första delen nu finns tillgänglig på engelska. Andra intressanta partier av boken berättar om Moons försök att rädda Nixons presidentskap.

Palestinaflyktingarna slagträ

I dag finns omkring 3,5 miljoner palestinaflyktingar och deras avkomor, vilka framlever sina dagar i flyktingläger. Deras tillvaro är och förblir en knäckfråga i förhandlingarna mellan israeler och palestinier. Det var 1949 som Förenta nationerna (FN) beslutade att frågan om palestinaflyktingarna skulle hanteras av UNRWA (United Nations Relief and Work Agency). Övriga flyktingar runt om i världen skulle UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) ta hand om. UNRWAs definition av en palestinsk flykting var en person som varit bosatt inom det brittiska mandatet Palestina mellan juni 1946 och maj 1948 och tvingats fly som en följd av stridigheterna mellan judar och araber.

År 1949 röstade FN:s generalförsamling igenom Resolution 194, enligt vilken palestinska flyktingar som ville återvända till sina tidigare hem i Israel skulle beredas möjlighet att göra det. Övriga skulle få kompensation för förlorad egendom.

Denna resolution gäller enbart palestinaflyktingarna. UNHCR intar en annan position i det man ser om placering som en möjlig lösning på flyktingproblemet. 1959 kom FN:s dåvarande generalsekreterare Dag Hammarskjöld med ett förslag till lösning på de palestinska flyktingarnas problem. Under en tioårsperiod, 1960–70, skulle de oljeproducerande länderna vilka hade överskott på pengar och dessutom ett

stort behov av arbetskraft, enligt Hammarskjöld kunna erbjuda de palestinska flyktingarna medborgarskap och en ny start i livet. Men arabstaterna var inte intresserade av det hammarskjöldska förslaget. UNRWAs dåvarande president i Jordanien genmälde: "Det palestinska flyktingproblemet är hörnstenen i kampen mot Israel. Det kommer alltid att vara slagträet som vi slår Israel med."

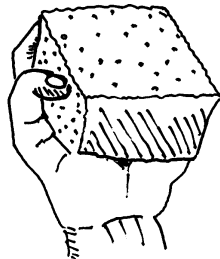
UNRWA har i två FN-resolutioner 1971 och 1987 i själva verket förbjudit Israel att bygga bostäder åt palestinska flyktingar på Västbanken och Gaza. Den palestinska ledningen med den oberäknelige Yassir Arafat i spetsen fortsätter därför att driva kravet, att de palestinska flyktingarna skall få komma till Israel och inte till den presumtiva palestinska staten. Man fortsätter att hänvisa till resolution 194 som arabstaterna en gång tog avstånd från. Följden är att en fredlig lösning på den pågående konflikten mellan palestinier och israeler är omöjlig att åstadkomma så länge palestinerna envisas med att Resolution 194 till varje pris skall tillämpas. Frågan är vilken annan stat i världen som skulle kunna klara av att härbärgera 3,5 miljoner flyktingar på ett bräde.

Men Israel förväntas göra det, trots att en sådan åtgärd skulle hota Israels existens och identitet som judisk stat. Samtidigt skulle behovet av en palestinsk stat komma att ifrågasättas.

(*Menorah, Stockholm*)

Korea och Vietnam

Ett nytt kapitel i förbindelserna mellan Sydkorea och Vietnam inleddes då den vietnamesiske presidenten Tran Duc Luong

KRISTALLDAGEN
I GÖTEBORG
DEN 15 JUNI 2001
ETT HOT MOT
DEMOKRATIN

besökte Seoul i slutet av augusti. Han mottogs hjärtligt av den koreanske presidenten Kim Dae-jung, som tidigare bett om ursäkt för att Sydkorea under Vietnamkriget skickade så många som 300 000 soldater att slåss på Sydvietnams och USAs sida. (Kims ursäkt är ungefär som om USA skulle be om ursäkt för att man försvarade Sydkorea mot Nordkoreas angreppskrig).

De båda länderna kom bland annat överens om att öka handelsförbindelserna och ömsesidiga investeringar, kulturellt samarbete och ungdomsutbyte. Luong var det första vietnamesiska statsöverhuvud att gästa Seoul sedan de båda länderna inledde sina diplomatiska förbindelser 1992. Kim Dae-jung besökte Hanoi 1998.

Kim Dae-jung kunde inte heller denna gång avhålla sig från att deklarerera, att han beklagade Sydvietnams insatser i Vietnamkriget. (*Korea Now, Seoul*)

Washingtons usla poliskår

Poliskåren i Washington, D.C. ansågs en gång i tiden vara USAs bästa. President Richard M. Nixon stärkte dess slagkraft och effektivitet genom att utöka dess numerär, från 2900 till 5100, och genom att uppmuntra militära veteraner att söka jobb inom polisen. Därmed lyckades D.C.-polisen minska brottsligheten i den amerikanska huvudstaden med hälften och därjämte klara upp 90 procent av alla mordfall.

Den stora katastrofen kom när den svarte demokraten Marion Barry valdes till borgmästare 1978. Barry, som ansåg sig ha blivit trakasserad när han i slutet på 60-talet fälldes för att ha gått mot rött ljus, såg som en av sina främsta uppgifter att skära ner polisens resurser. Inom åtta år efter sitt maktillträde hade han skurit ner polisstyrkan med 25 procent till 3800. Naturligtvis sköt brottsligheten i höjden. Mot slutet av Barrys tid som borgmästare hade brottsligheten flyttat in i Washingtons poliskår. Marion Barry var antagligen den mest korrupte borgmästare som funnits i USA – han missbrukade bland annat kokain – men var i egenskap av svart och demokrat i hög grad "politiskt korrekt"; det gjorde att ledande massmedia ogärna kritiserade honom.

Med den nye polischefen Ramsey har en skärpning visserligen skett, men poliskåren i Washington, D.C. lämnar fortfarande en hel del övrigt att önska.

(*National Review, New York*)

Froliks avhopp skakade Prag

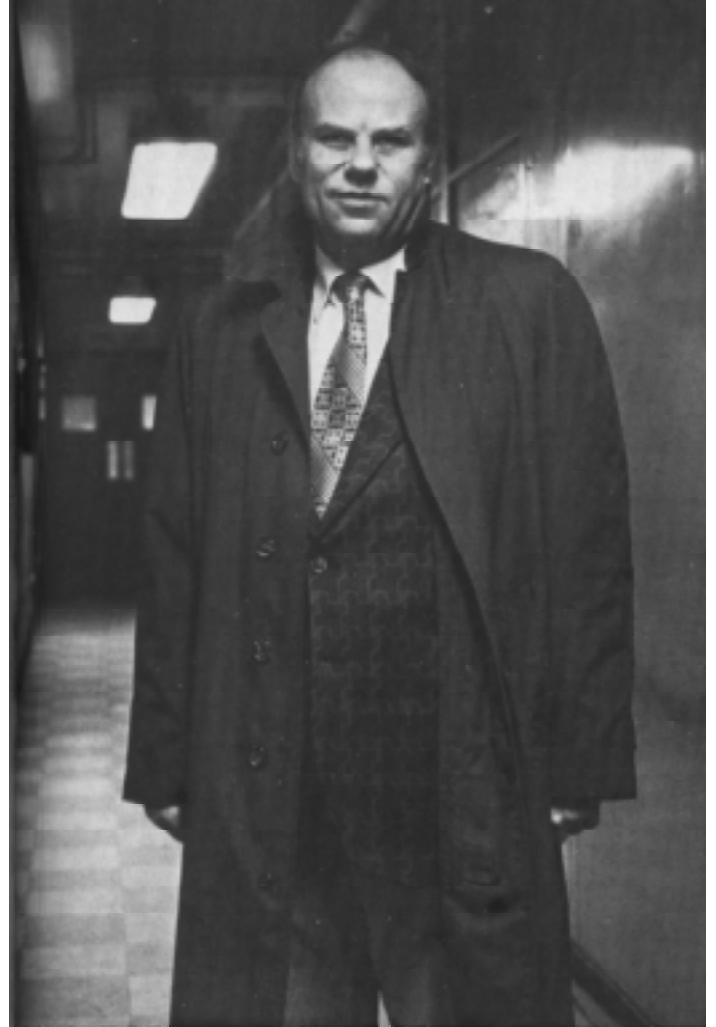
Ett av de mest uppmärksammade avhoppen från öst till väst under det kalla kriget stod den tjeckiske säkerhetsmannen Josef Frolík för. Frolík hade redan börjat tvivla på det kommunistiska systemet, när sovjetiska trupper från Sovjetunionen och Warszawapakten invaderade Tjeckoslovakien 1968 – invasionen var droppen som fick bägaren att rinna över. Med sig i bagaget till väst hade Frolík avslöjande dokument från den tjeckiska säkerhetstjänsten.

Josef Frolík var inte den förste östagent som valde att hoppa av till väst. Däremot anses han vid tillfället – 1969 – ha varit den högst rankade underrättelseman som hoppat av sedan det kalla kriget inleddes med Stalins offensiv i samband med krigsslutet 1945. Frolík var en kugge i den tjeckiska säkerhetstjänsten under 17 år. Han var först stationerad i Prag, blev därefter förflyttad till London men kände sig också hemma i Mellanösterns huvudstäder.

Om sitt hemland, det forna Tjeckoslovakien, skriver han i förordet till sin bok *The Frolík Defection. The Memoirs of an Intelligence Agent* (sidorna 7–8): "Under dessa år levde jag i en stat som är ett enda stort koncentrationsläger, en mänsklig bur omvärd av taggtråd, bevakad mot flykt av minfält och automatvapen och övervakad av en allsmäktig hemlig polis... Det var (och är) en stat styrd av blodtörstiga monstra, vilka en gång utförde Gestapos smutsiga arbete och nu gör samma sak för ryska KGB, perversa små sadister som njuter av att svänga maktens piska eller degenererade rucklare som spenderar nationens surt förvärvade slantar lika snabbt som något västerländskt 'jet-set'."

"Partiet behöver dig"

"Jag föddes som en oäkting", inleder Josef Frolík sin självbiografiska berättelse. Modern var sömmerska, fadern "okänd". Senare gifte sig modern med en änkling som hade fyra egna barn. Frolík uppfostra-

Josef Frolík i frihet i London, sommaren 1974. Frolíks avhopp till väst 1969 var ett "kap" för amerikanska CIA.

des huvudsakligen av sin morfar, en gruvarbetare. Frolíks styvfar var en glödande kommunist som snart övertygade sin hustru att efter det nazistiska maktövertagandet 1938 gå med i det illegala, tjeckiska kommunistpartiet. Även en morbror till Frolík var övertygad kommunist.

Intet under därför att också Josef Frolík tidigt kom att tillägna sig en kommunistisk övertygelse. Och när sovjetiska trupper "befriade" Tjeckoslovakien 1945 visste han inte till sig av ideologiskt motiverad glädje: en ny, strålande framtid väntade! "Så naiv jag var", konstaterar Frolík i sin bok (sidan 18). "Jag insåg inte att just vid den tid som Rudenko, den sovjetiske åklagaren i Nürnberg, anklagade de nazistiska krigsförbrytarna för 'brott mot mänskligheten', transporterades många tusen oskyldiga människor från de nyligen 'befriade'

länderna till en annan sorts koncentrationsläger, som inte skyltade med den cyniska nazistiska devisen, 'Arbete befriar' över dess port, men väl sovjetkommunismens femuddiga röda stjärna."

1949 var det dags för Frolík att göra sin två år långa militärtjänstgöring, en helvetisk tid hävdar han själv. De överordnade tycks mest ha bestått av före detta national-socialister och/eller dumhuvuden. Frolík upptäckte dessutom att officerare från ett regemente stulit föremål värda miljoner tjeckiska kronor från det berömda klostret Tepla. Frolík anmälde stölden till den militära underrättelsetjänsten i Prag.

Som svar fick han ett meddelande med andemeningen "Partiet behöver dig". Så kom det sig att den unge revisorn Josef Frolík hamnade i den tjeckiska underrättelsetjänsten.

Operation Kamen

Froliks tjänstgöring började den 1 december 1952. Han placerades i finansdirektoratet i det nya säkerhetsministeriet. Den som ledde verksamheten var överste Antonin Prchal, endast något över 30 år gammal. Under den nazityska ockupationen hade han varit verksam som sutenör. Samtidigt hade Prchal varit i sold hos chefen för Gestapo i Prag. Efter kriget steg Prchal, liksom så många tidigare nazistiska tjeckiska medlöpare, i graderna.

Snart lärde sig Josef Frolík att det var de sovjetiska "rådgivarna" som var de som drog i tåtar bakom scenen. Fram till 1955, skriver Frolík, var det nödvändigt för tjeckerna inom underrättelsetjänsten att diskutera varje handling med ryssarna. 1955 var också det år då Frolík avancerade till att arbeta för kontraspionaget efter att under tre års tid ha befunnit sig i en mer underordnad ställning. Uppenbarligen hade han ryssarnas stöd – annars hade han aldrig kunnat avancera.

Frolík beskriver ett av den tjeckiska säkerhetstjänstens mest spektakulära – och ondskefulla – upplägg, ägnat att desarmera tjeckiska oliktankande och systemkritiker som ville fly till friheten i väst. Dessa tvingades förlita sig på "människo-smugglare", som visste hur en flykt från öst till väst kunde arrangeras. Prchal insåg att ett verkingsfullt sätt att upptäcka oliktankande vore att få tag på människo-smugglarna. Men Prchal gick ett steg längre: varför inte rekrytera egna smugglare? Upplägget kom att kallas "Operation Kamen". Prchals verkligt briljanta idé var att skapa ett Västtyskland i miniatyr inom Tjeckoslovakien. Det fungerade på följande sätt. Flyktingen/flyktingarna fördes först till vad som uppgavs vara den västtyska delen av de skogiga gränstrakterna mellan Tjeckoslovakien och Västtyskland. De mottogs först av vad som föregavs vara det tyska *Grenzschutz*, som snart överantvordade flyktingen/flyktingarna till den "amerikanska militära underrättelsetjänsten". Denna förde flyktingen/flyktingarna till ett "amerikanskt läger", där förfriskningar i form av fin bourbonwhiskey och amerikanska cigaretter väntade. Flyktingen/flyktingarna började snart, i tron att man nått friheten, berätta vitt och brett om vad man sysslade med i den tjeckiska diktaturen, kolleger man samarbetat med och så vidare. Ända tills "amerikanerna" lade av sina yankeedialekter och avslöjades tillhöra den tjeckiska underrättelsetjänsten! I

stället för friheten i väst ställdes nu flyktingen/flyktingarna inför en skoninglös domstol.

Det fanns emellertid smugglare som körde egna varianter. En, som officiellt arbetade åt Prchal i Pilsen-området, lät flyktingarna nå ett visst område där de skulle "vila ut" en stund. Och vila fick de – närmare bestämt för evigt. Ty smugglaren, för övrigt med ett förflutet inom tjeckiska nazistpartiet, mejade ner samtliga med ett automatvapen och begravnade kropparna. Så småningom upptäcktes hans brottsliga verksamhet som pågick i ett par års tid och han dömdes till döden.

Andra smutsiga tricks

En av de viktigaste tjänsterna Prag utförde för Warszawapaktens räkning var aktiv desinformation. Frolík beskriver flera av dessa operationer. En av dessa gick under benämningen "Operation Wales", som utgick från det faktum att Västtyskland sände pansartrupper till Castlemartin i Wales för att samöva med brittiska trupper. Tjeckerna hade redan tidigare sökt skapa bilden av Västtysklands försvarsmakt som ett västvärldens rötägg, som när som helst var berett att inleda krig mot det fredsälskande öst. Kort efter det att de tyska pansartrupperna anlät till Castlemartin vältes och dekorerades med hakors gravstenar på en judisk begravningsplats i närheten. Naturligtvis fick pressen omedelbart nys om saken. Några brittiska sensationsblaskor slog i form av svarta rubriker fast, att den västtyska armén var antisemitisk. Historien spreds över hela västvärlden. I själva verket var det Frolíks kolleger vid tjeckiska underrättelsetjänstens avdelning för "smutsiga tricks" som stod bakom händelsen.

"Operation Neptun" var ett annat av tjeckernas smutsiga tricks. Operationen inleddes med att en liten skara luggslitna civila en natt våren 1965 i tvillingsjöarna Cerne och Certovo i en del av Tjeckoslovakien som gränsade till Västtyskland sänkte ner flera mystiska kistor. I maj tillstötte så flera lastbilslaster tjeckiska säkerhetsmän, och snart var dykningar i de båda sjöarna i gång. Några dagar senare höll den tjeckiske ministern med ansvar för statens säkerhet, Lubomír Strougal, en i hast sammankallad presskonferens där han indignerat förklarade att hans manna i sjöarna hittat flera kistor fyllda med nazityska dokument – med stämpeln *Geheime Reichssache* – som visade att den nuva-

rande västtyska statsledningen kryllade av gamla nazister!

Strougal's slutsats var att Västtyskland var den direkta arvtagaren till Hitlers tredje rike. Naturligtvis rörde det sig från början till slut om förfälskningar, som den tjeckiska säkerhetstjänsten kokat ihop i syfte att smutskasta en av världens ledande västdemokratier. Operationen har ingående beskrivits av den tjeckiske avhopparen, major Ladislav Bittman, i boken *The Deception Game*.

Tjeckerna försökte också, bland många andra desinformationstricks, svärta ned blivande brittiske premiärministern Edward Heath såsom homosexuell, dock utan framgång.

1962–66 var Josef Frolík stationerad i London med sin familj. Hans officiella titel var arbetsmarknadsattaché vid den tjeckiska ambassaden, men hans verkliga uppgift var att under utnyttjande av den demokratiska öppenheten bedriva spioneri mot sina brittiska värdar. Till sin hjälp hade ambassaden ett kollektiv av andra tjeckiska organ på plats i London. Frolík första uppgift bestod i att hänga utanför NATO-högkvarteret i London i syfte att om möjligt söka få kontakt med personal som kunde tänkas vara villig att samarbeta med det tjeckiska spionaget. Han övergick sedan på eget initiativ till att försöka penetrera den brittiska fackföreningsrörelsen men tillhölls av sina överordnade att sluta med det, eftersom detta i första hand var ryssarnas uppgift.

I mitten av 1960-talet hade tjeckerna, enligt Frolíks uppgifter, ett 30-tal heltidsagenter på plats i London samt hundratals kontakter inom fackföreningar, parlamentet, poliskåren, näringslivet, ja till och med inom regeringskretsar. Det lilla landet spelade en nyckelroll för Warszawapakt-ländernas ansträngningar att undergräva det västerländska samhällsskicket. Frolík återberättar en rad händelser, några av dem dråpliga, andra tragiska, han fick vara med om under sitt arbete med att rekrytera agenter. Men det fanns kolleger inom underrättelsetjänsten som inte litade på honom och han utsattes för övervakning och avlyssning.

En gång utsattes han för en grov provokation, då han söps full av en överordnad under nyårsfirandet och därefter hamnade på vad som – uppenbart falskeligen – uppgavs vara en engelsk polisstation. Syftet var att förnedra och kompromettera Frolík, något som av flera skäl dock inte

lyckades.

Mord och flykt

Den så kallade Pragvåren 1968 blev den utlösande faktorn bakom Josef Froliks avhopp till väst ett år senare. Innan dess hann Frolik dock på nära håll bevittna, hur de tjeckiska kommunisterna hjälpte egyptier och palestinier att i Prag mörda Charles Jordan, en hög amerikansk representant för den judiska hjälporganisationen the Zionist Joint Distribution Committee for Jewish Relief. Vid denna tid, augusti 1967, hade Sexdagarskriget mellan Egypten och Israel slutat med ett förödmjukande nederlag för det Moskva-stödda Egypten, och en våg av antisemitism svepte från Moskva och vidare över hela östblocket.

På kvällen den 16 augusti upptäckte Charles Jordan att han hade slut på cigaretter. Han informerade hustrun (de båda bodde på hotell Esplanade) om att han skulle gå ut och köpa cigaretter och snart vara tillbaka. Det var sista gången han sågs i livet. Den 20 augusti fiskades Jordans

döda kropp upp ur floden Vltava, som rinner genom Prag. Officiellt förklarades han ha dött genom drunkning, men i verkligheten hade han brutalt mördats av palestinska agenter stationerade på Egyptens ambassad. Den man som utförde obduktionen, en schweizisk läkare som hette Ernst Hardmeier, upptäckte spår av en drog i Jordans bukspottskörtel vilken med all sannolikhet använts för att söva ner Jordan före mordet. Kort därefter hittades Hardmeier död i en snödriva nära hemmet – Frolik hyser inga tvivel om att han mördats därför att han visste för mycket om mordet på Charles Jordan.

Ett år efter mordet på Charles Jordan rullade Warszawapaktens stridsvagnar in i Prag och gjorde slut på "Pragvåren", det politiska töväder som införts av den nye kommunistpartiledaren Alexander Dubček och hans anhängare. Frolik hade fått nog av det kommunistiska vansinnet. Ett år senare fick han möjlighet att fly tillsammans med hustrun och sonen sedan han med litet tur lyckats utverka tillstånd att

semestra i Bulgarien trots att han stod i begrepp att bli avskedad från säkerhetstjänsten. Till sin hjälp hade han CIA-agenter verksamma i såväl Tjeckoslovakien som Bulgarien. Frolik lyckades också få med sig viktiga dokument som avslöjade en rad östspioner verksamma i västvärlden. Efter att med båt ha färdats från Bulgarien till NATO-landet Turkiet flögs Frolik till Förenta staterna den 21 juli 1969, samma dag som den amerikanska månlandningen skedde.

Efter att ha lotsats genom tullen i Washington, D.C. av amerikanska säkerhetsmän möttes Frolik av ingen mindre än dåvarande CIA-chefen Richard Helms som hjärtligt hälsade avhopparen välkommen med orden: "Joe, telegrammen går ut från Prag till era ambassader och underrättelseorgan över hela världen. Och vet du vad som står i dem?" Det visste inte Frolik, men han fick svaret av den glädjestrålade Helms: "*Stoppa all aktivitet. Frolik har hoppat av.*"

(Dahl, fortsättning från sidan 10)

försonats, varken inbördes eller med varandra. Tvärtom utkrävdes långt fler hårdare straff, utfördes långt fler privata och officiella hämndaktioner än i Indokina efter kriget' (sidan 43)". (Tidskriften i fråga är *Vietnam Nu*).

Märk hur Dahl alltså jämnställer kommunisternas maktövertagande med de allierades befrielse av Europa – när det i själva verket "befrielsen" av Indokina motsvarar ett nazistiskt maktövertagande efter Andra världskriget!

Enligt Dahl var alla försök att upplysa om efterkrigsterrorn i Indokina "förtalskampanjer", även om hon och hennes meningsfränder med tiden tvingades erkänna att vissa "problem" nog förekom. I slutet av 1970-talet invaderade det Moskva-styrda Nordvietnam Pol Pots rike och satte i Pnom Penh upp en Hanoi-trogen lydregim. Men fortfarande var det, skriver Dahl, "helt nödvändigt att evakuera Phnom Penh".

Vägrade inse

Birgitta Dahl ansattes upprepade gånger om sin inställning i Indokina-frågan men vägrade länge inse, att hon hade gjort

något fel. Först 1997 ansåg hon sig tvungen att i en debattartikel i *Dagens Nyheter* – av tradition anslagstavla för Sveriges makt-havare – medge att hon "inte tillräckligt snabbt begrep och tog avstånd från Pol Pot-regimens grymheter... Vi trodde – felaktigt – att det ingick i propagandan att beskylla den nya regimen i Kambodja för ännu värre brott än de som tidigare hade begåtts. Jag hade också svårt att föreställa mig att något så gräsligt kunde vara sant."

So far, so good. Men det verkligt intressanta är orsaken till Birgitta Dahls senkomna bekännelse. Ty dagen efter hennes debattinlägg i *DN* lät hon förstå att hon beslutat tala ut därför att författaren och förre folkpartiledaren Per Ahlmark under flera år skulle ha utsatt henne för en "partipolitisk kampanj". Erkännandet innebar, som Mats Johansson skriver i boken *De svarta åren* (1998) (sidan 109) "...inte insikt om den hemska sanningen... utan det faktum att hon till slut hade blivit pressad av påminnelserna om sina ställningstaganden; de blev i längden besvärande för hennes ställning som representant för demokratins främsta organ."

"Vi har gemensamma motståndare och samma system – det kapitalistiska – att bekämpa", citeras Dahl i Johanssons bok

(sidan 110). Enligt Dahls synsätt var det viktigt att den svenska socialdemokratin visade solidaritet med de revolutionära rörelserna i Asien, Afrika och Latinamerika. Ett efterföljansvärt exempel var Fidel Castros Kuba.

I *Contras* ögon var det en olycka att en person med Birgitta Dahls antecedentia utsågs till riksdagens talman. Hennes avbön kom alltför sent och skedde av fel orsaker. Som Filip Lundberg skrev i ett brev till 348 riksdagsledamötror och 13 ersättare den 27 augusti 1998: "Riksdagens talman har visserligen sent omsider gjort avbön för sitt förnekande av Pol Pots enorma människoförintelse, men så skedde först efter det att hon redan hade valts till riksdagstalman [för andra gången]. Skulle du även kunna tänka dig att tolerera en riksdagstalman à la Robert Faurisson ifall denne plötsligt gjorde avbön ifrån sitt förnekande av Hitlers gigantiska människoförintelse? Om inte, så undrar jag hur du kan anse att den nuvarande riksdagstalman är mer moraliskt rumsren än en nazistisk medlöpare?"

Birgitta Dahl har när detta skrivs bara ett knappt år kvar på sin talmanspost. ✎

Madame Kollontaj, Stalins ambassadör i Stockholm:

Revolutionär och feministisk förebild

av Tommy Hansson

Förra sovjetiska Stockholmsambassadören Aleksandra Kollontaj (1872–1952) framstår som urtypen för aktiva feminister – vänsterradikal, sexuellt promiskuös och slängd i propagandistisk opinionsbildning. I likhet med det stora flertalet andra vänsterledare kom hon från en djupt borgerlig bakgrund. Hennes levnadsöde var minst sagt turbulent.

Om madame Aleksandra Kollontaj skrev den frispråkige generalen Carl August Ehrensvärd den yngre i sina dagboksanteckningar från 1944: "Mannerheim hade nog begärt att ingen, utom Boheman och hans allra närmaste, skulle få veta något. Det gick ju också att hålla det hela tyst. Madame Kollontaj... har nog spelat en alldeles särskild roll; denna gamla cyniska käring har faktiskt nästan långt inne kvar en svaghet för Finland, som kommer från flickårens minnen av somrar vid Viborg och väl också minnen av hennes mamma, som var finlandssvenska. Det är rätt underligt att tänka, att hennes i alla avseenden våldsamt vilda liv ändå inte har fått den känslan att slockna." (Citerat ur Jan von Konow: *Helge Jung*. 1999. Sidan 111; citatet berör Kollontajs roll som fredmäklare i det finsk-ryska fortsättningskriget).

"Kärlekens tyranni"

Aleksandra Kollontaj stammade från en adlig godsägarfamilj. Fadern, Michail Domontovitj, var hög militär och utnämndes till general när Aleksandra var liten flicka. Modern, Aleksandra Mravinskaja, hade före giftermålet med Michail Domontovitj varit gift med en polsk militäringenjör, men härstammade från Finland. I den blivande revolutionärens ådror flöt även ukrainskt, tyskt och franskt blod.

"Jag föddes i en ödesdiger tid", skrev Aleksandra Kollontaj i ett memoarutkast. "Samtidigt som mina föräldrar fick för sig att jag skulle födas kom underrättelsen om Pariskommunens sammanbrott och kommunardernas avrättning. Louise

Michel förde ut ett nytt evangelium – kommunismen – till massorna. Marx och Engels bekämpade Bakunin, anarkismen och Första internationalens sönderfall. Karl Kautsky var ung student i Wien och Bismarcks stjärna i stigande. I Tyskland samlade Wilhelm Liebknecht arbetarna. Karl Liebknecht var ännu inte född. Darwin levde fortfarande. Spencer fördjupade den sociologiska analysen. Rörelsen för alla slavers befrielse och enande växte i Ryssland – liksom den politiska reaktionen, alltjämt dold bakom en mask av liberalism. De första kvinnliga socialisterna gick 'ut till folket' och predikade. Nihilismens epok närmade sig slutet. Plechanov hade ännu inte börjat studera och Lenin var knappt tre år gammal..." (Citerat ur Arkadij Vaksberg: *Aleksandra Kollontaj*. 1997. Sidan 7).

Aleksandra Kollontaj, kallad Sjura, kom i likhet med de flesta revolutionärer från en högborgerlig/adlig bakgrund. Barndomens idylliska somrar tillbringade hon vanligen på morfaderns gods Kuusa, som modern ärvde, vid Finska viken. Utbildningen fick hon enligt tidens sed i hemmet av välrenommerade pedagoger. Sjura visade tidigt prov på stor självständighet och ett oförtutsägbart sätt att handla, och när

hon vid 21 års ålder gifte sig med sysslingen Vladimir Kollontaj var hennes föräldrar långt ifrån glada. Med militären Vladimir (kallad Volodja) Kollontaj fick Aleksandra sonen Michail (Misja), som föddes 1894. Madame Kollontaj skulle ha många män medan hon ännu var formellt gift med sin make. Äktenskapet upplöstes 1916.

Isabel de Palencia, på sin tid det republikanska Spaniens sändebud i Stockholm, skriver i sin panegyriska biografi över Kollontaj angående äktenskapet: "Men innan barnet föddes hade det kommit en konflikt mellan Alexandra och Kollontaj. Som hon säger i sina memoarer: 'Denna konflikt var min revolt mot kärlekens tyranni.' Ehuru hon avgudade sin vackra och trevliga make kände hon sig hämmad av honom i sitt arbete... Sjura var besviken på sitt äktenskap och sin make och hon flydde till böckerna. Hon arbetade hårt, läste allt hon fann skrivet av stora socialister och pedagoger... Alexandras intensiva väsen, hennes ömmande känslighet för alla som led, och som kommit till uttryck i hennes tidiga barndom, gjorde, att detta måste bli hennes väg, vägen som ledde till befrielse för de många, som undertrycktes av en regim som var grym i sina metoder och bornerad i sina principer." (Citerat ur Isabel de Palencia: *Alexandra Michailovna Kollontaj*. 1946. Sidorna 34–35).

Aleksandra Kollontaj var i sin krafts dagar en strålande skönhet. Då fotot togs var hon 38 år gammal.

Därmed hade Aleksandra Kollontaj givit framtida revolutionärer och feminister ett bjudande exempel. Kärlek, äktenskap och barn var tråkiga, utan tvivel "småborgerliga" företeelser. Samhällsomstörtning – och de nya herrbekanta denna bar i sitt sköte – var betydligt intressantare. Under många år hade Kollontaj en förbindelse med officeren Aleksandr Satkevitj, som avrättades av Stalin 1938. En annan älskare var bolsjevikveteranen Aleksandr Sjlapnikov, en av Lenins förtrogna kring tiden för Första världskriget; också han avrättades av Stalin.

Revolutionens virvlar

Från det att hon ingick äktenskap med Vladimir Kollontaj 1893 drogs Aleksandra obevekligt in i revolutionens virvlar. Efter att ha befunnit sig i landsflykt under tsarregimens sista tid 1908–17, kom hon att delta i Lenins och Trotskij's statskupp i Petrograd 1917, även kallad Oktoberrevolutionen. Hon kom tidigt att fascineras av Vladimir Iljitsj Lenins revolutionära iver, som hon visserligen fann alltför fanatisk för hennes smak men samtidigt oundgänglig om det skulle bli någon socialistisk revolution i Ryssland. Det misshagade Lenin när Kollontaj under en bolsjevik-kongress revolutionsåret 1917 stödde ett förslag av Lev Kamenev – 1936 avrättad av Stalin – om avskaffande av dödsstraffet.

"Vad är det ni tror egentligen?" rasade Lenin. "Att man kan göra revolution utan arkebuseringar? Vilken dumhet! Vilken oförlätlig svaghet! Slappa intellektuella pacifistiska illusioner" (Citerat ur Vaksberg, sidan 107).

Men Lenin ansåg sig ändå inte kunna undvara Aleksandra Kollontaj i sin revolutionära regering och utnämnde henne till folkkommissarie för den sociala tillsynsmyndigheten (socialminister). Att tillträda "sitt" ministerium var emellertid långt ifrån någon lätt sak för madame Kollontaj, ty det behärskades ännu av Kerenskijs mensjeviker. På Lenins order lät hon helt enkelt arresteras alla tjänstemän som vägrade samarbeta. Under en kort kom Kollontaj's båda älskare Sjlapnikov och Pavel Dybenko att ingå i den utökade sovjetregering som Lenin tillsatte i samband med den kommunistiska omvälvningen. Kollontaj och Dybenko gifte sig 1918 men skildes 1923. 1938 föll revolutionshjälten Dybenko, som innehaft höga politiska och militära poster, offer

för Stalins utrensningar.

Tiden för bolsjevikgruppen 1917 fram till Kollontaj's avgång som regeringsminister 1922 var fylld av turbulens – Lenins terror, orkestrerad av hemliga polisens ("Tjekan") chef Feliks Dzerzjinskij; inbördeskriget mellan "vita" och "röda"; utländsk intervention från bland annat Storbritannien, Frankrike och Tjeckoslovakiet. Under denna tid skrev Aleksandra Kollontaj framför allt om sociala och moraliska frågor. Det sistnämnda ämnesrådet är värt att notera. Den tidiga socialismen, ända från och med Marx och Engels talrika förelöpare, betonade oftast att den "borgerliga" moralen måste avskaffas. Äktenskapet ansågs vara en slaveri eller till och med legaliserad prostitution. Ja, redan Platon hade förordat familjens avskaffande och att män och kvinnor fritt borde dela partners med varandra. Kollontaj gick kanske inte riktigt lika långt, men ett återkommande tema i hennes skriftställning är att "den fria kärleken" vore räddningen undan "den borgerliga moralens fjättrar". Hennes banbrytande och av feministerna applåderade förslag om "fria äktenskap" utan registrering upphävdes sedan av Stalin.

Bevingad blev Kollontaj's tes: "I ett fritt samhälle är det lika enkelt att tillfredsställa de sexuella behoven som att dricka ett glas vatten." (Vaksberg, sidan 131). Detta var en inställning som i hög grad misshagade Lenin, som dock valde att inte gå i offentlig polemik med den uppburna "Revolutionens valkyria".

"Måste arkebuseras"

Madame Kollontaj tecknas i Isabel de Palencias framställning som en varmt kännande och levande kvinna, som inte förmodade se andras lidande utan att röras till tårar. Detta är emellertid en grav misstolkning av Kollontaj's personlighet.

Den klarsynte Arkadij Vaksberg (sidan 148) relaterar en historia som nog ger en mer rättvis bild av hur Kollontaj såg på sin mänskliga omgivning. En välklädd kvinna, en fru Levenstam, sökte upp socialminister Kollontaj och vädjade om att hon måtte rädda hennes man som hade arresterats. Mannen hade känt Kollontaj's familj och Aleksandra skall till och med ha spelat dockteater med honom under bådarnas barn- och ungdom. "Vad gör er man i dag?", frågade socialministern den uppbragta kvinnan. "Han är bankdirektör", svarade hustrun. "Bankdirektör... Jag kan ingen-

ting göra", svarade Kollontaj sakligt. "Han måste arkebuseras."

"Konstig kvinna", skrev Kollontaj i sin dagbok om besöket.

1922 fyllde Aleksandra Kollontaj 50 år och var ännu en skönhet. Hon var alltjämt djupt involverad i sovjetregeringens ideologiska och praktiska arbete. Tillsammans med maken Pavel Dybenko – deras äktenskap var, så länge det varade, av det stormigare slaget – arbetade hon bland annat på den så kallade militärdoktrinen. Dybenko hade av krigskommissarien Lev Trotskij fått i uppdrag att framlägga synpunkter på en planerad omorganisation av Röda armén. I början av arbetet var det Dybenko som stod för idéerna under det att Kollontaj svarade för den skriftliga utformningen. Efter hand blev dock Kollontaj så intresserad av uppgiften att hon själv började formulera idéer och förslag. Bland annat lade hon fram tesen att sovjetregimen i världsrevolutionens intresse skulle bistå revolutionära aktioner i kapitalistiska länder.

I början på 1920-talet hade det statsbärande, kommunistiska partiet i Ryssland förvandlats till en veritabel bikupa av surrande intriger, där vad som i verkligheten var småskurna personstrider förklarades till kamp om ideologiska ödesfrågor. Revolutionsvalkyrian Kollontaj klarade sig helskinnad genom alla partibråk men tvangs lämna fosterjorden till förmån för ett diplomatiskt uppdrag i Kristiania, som Oslo då ännu hette.

Kröp för Stalin

Aleksandra Kollontaj skulle inte ha kunnat förbli en sovjetstatens trogna tjänarinna till hög ålder om hon inte krupit för den paranoide massmördaren och diktatorn Josef Stalin. Särskilt under skådeprocesserna mot militärer och partifunktionärer under 1930-talet gällde det att hålla tungan rätt i mun. När Stalin beslutade göra sig av med den kategori välbeställda bönder som gick under beteckningen "kulaker" skickade hon för säkerhets skull Stalin ett handbrev där hon förklarade, att hon helhjärtat stödde politiken att "likvidera kulakerna som klass".

Till Stockholm anlände madame Kollontaj 1930. Här tycktes man ha glömt att hon en gång blivit utvisad från Sverige med livstidsförbud att återvända. Förbudet hade upphävts, men Kollontaj kände sig trots detta mer hemmastadd i den norska huvudstaden än den svenska. I Kristiania

hade hon för övrigt vistats i två omgångar med en sejour i Mexiko däremellan. I Sverige skulle hon stanna i närmare två årtionden och bli en legend.

Kollontajs första viktiga uppgift i Sverige blev att hos utrikesministern, som då hette Rickard Sandler, utverka, att de ryska guld-tillgångar som av regeringen Kerenskij deponerats i svenska banker lämnades ut till kommunisterna. "Tack vare sin intelligens och charm", hävdar Isabel de Palencia (sidan 174) "som påverkar alla som hon kommer i kontakt med, lyckades Alexandra övervinna fördomar och misstänksamhet, som mötte henne överallt."

Aleksandra Kollontaj medverkade vidare aktivt i samband med tillkomsten av den första direkta flyglinjen mellan Stockholm och Moskva och till att ett nytt avtal avseende export av ryskt virke till Sverige kom till stånd. Året var 1935, och den 8 mars samma år tilldelades Kollontaj Leninorden.

Framgångsrika förhandlingar

Den 30 november 1939 angrep Stalins Sovjet det lilla grannlandet Finland under hägn av den beryktade Molotov-Ribben-

troppakten. Finland försvarade sig tappert och kunde därmed undgå att inlemmas i sovjetblocket, låt vara till priset av kännbara landavträdelser. 1941 anslöt sig Finland till Tyskland och inledde det så kallade fortsättningskriget i akt och mening att återerövra förlorade territorier. 1944 inleddes förhandlingar mellan Finland och Sovjet om stillestånd i fortsättningskriget, och madame Kollontaj kom att spela en viktig roll.

"I Sverige rådde stor oro för finsk-ryska kriget", konstaterar de Palencia (sidan 268). "Det känns aldrig behagligt när grannen är i krig, och nervositeten tilltog i Sverige då det blev känt att Alexandra Kollontaj hade blivit hemkallad till Ryssland. Ryktet förtalte, att hon skulle inhämta order i Moskva angående vissa krav på Sverige."

Men några sådana order hade madame Kollontaj lyckligtvis inte fått. I stället hade hon uppdragits att i samarbete med dåvarande finske statsministern, Juho Paasikivi, förhandla om en rysk-finsk fred. Paasikivi, som skulle bli Finlands sjunde president 1946–56, hade varit finsk ambassadör i Stockholm 1936–39 och då lärt känna ambassadören Aleksandra Kollontaj. För-

handlingarna blev framgångsrika. Den 5 september 1944 avblåste ryssarna fientligheterna på alla fronter sedan Finland gått med på att avbryta allt samarbete med Nazityskland.

De Palencia: "Alexandra andades lättare när det var över, men hennes krafter var slut efter de långa månadernas spänning, och hon måste ta sig en vilotid på Mössebergs sanatorium och få läkarvård." (Sidan 271). Efter vilan var hon i farten igen i sitt kontor på Villagatan 17 i Lärkstaden på Östermalm i Stockholm, men bara till 1945 – då lämnade hon såväl Stockholm som diplomatien vid 72 års ålder. Förhandlingarna mellan svenska och sovjetiska myndigheter i fallet Raoul Wallenberg hade då precis börjat.

Det står utom allt tvivel att madame Kollontaj svarade för en betydelsefull insats i samband med Rysk-finska krigets avslutande. Avtalet blev ju också förmånligare för Finland än det kanske hade funnits skäl att befara; Finland kom aldrig att inlemmas bland de av Moskva toppstyrda satellitstaterna utan förblev en demokratisk nation (även om man tvingades till vissa eftergifter). \

BREV TILL CONTRA

Raoul Wallenberg monumentet

Raoul Wallenberg-monumentet är det märkligaste och mest gripande av alla monument i Stockholm. Har du förstått det rätt? Raoul Wallenberg är vår kollektiva skuld. Mot honom begick vi ett gemensamt brott. Det skändligaste i modern tid. Fegt och tyst lät vi honom leva, lida och dö under de vidrigaste förhållanden för att rädda – ja, vad?

Nu kan vi se tolv svikare av Raoul Wallenberg som stora sniglar röra sig mot Nybrovikens vatten i en förtvivlad och hopplös strävan efter nåd – som om den skulle finnas där. Skuggor ur Dantes Inferno. Alla mänskliga drag har försvunnit. Kvar är bara de stelnade formerna av fördömda själar. På varje figur finns en plan yta. Kanske böjer du dig ned för att läsa namnet på ännu en känd svikare. De flesta har vi nu glömt.

Det skulle du inte ha gjort. Kanske blir ytan plötsligt en spegel, och du ser – dig

själv.

Alla vi som levde då – alla svek vi Raoul Wallenberg.

Gunnar Gavelin

Sverige – inget land att räkna med

Sverige är tydligen något av en tundra, en risig värld, en ödslighet av stora mått. Det ger Edward Lucie-Smiths mästerverk *Konstnärsliv – 1900-talets stora mästare* klart besked om. Sverige lyser nämligen helt med sin frånvaro i presentationen.

Norden har en enda mästare som fått bli föremål för en elegant studie. Och det är självfallet den norske konstnären Edvard Munch.

Man noterar att kreativa människor alltid fascinerat sin omgivning. I vår tid har många av dem uppnått stjärnstatus. Och författaren dröjer vid närmare hundratalet konstnärer som så att säga tillhör de största bland de stora.

Vad kan denna svenska kulturtorka, detta kulturelöande, ha sin rot i? I Ryssland

på den röda tiden var närmast allt av stor kultur förtvinat. Är det något liknande som drabbat den svenska kulturvärlden och skapat ett slags ickekultur?

En lång period kände sig ju de svenske med Per Albin och den bondeförbundske företrädaren otroligt malliga. De hade infört den våldsamma steriliseringen av dem som inte ansågs lämpliga.

Pågår något liknande idag på det kulturella planet? *Evald Olsson*

Ett stort grattis till Sveriges Television

Äntligen har ni lyckats att få en logo som passar er perfekt. Jag avser den kommuniststjärna som dansar runt mellan alla program. Den visar var ni under alla år har haft och har er politiska hemvist. Med tillrättalagda nyheter, klippta och friserade från utländska kanaler för att passa i den statsägda televisionen och den svenska statsmakten. Objektivitet har ju aldrig förekommit, även om det åligger er. Strålände att det äntligen visas som vinjett.

Boris Berg

Ombud för de tystade?

En mycket märklig bok anlände till de svenska bokdiskarna detta år. Det är professorn i rättsmedicin, Jovan Rajs, som funnit det påkallat att delge omvärlden sin analys av sakernas tillstånd. Vi får följa Rajs från barndomsåren och framåt i tiden. Rajs ägnar stort utrymme i boken åt rättsfall som blivit massmedialt uppmärksammade såsom fallet med "lasermannen" och "bombmannen". En stor del av boken upptas också av Rajs funderingar kring Catrine da Costa-fallet. Läsaren får under resans gång ta del av Rajs kamp och umbäranden under livet och hur detta har präglat honom. En känsla av författarens upplevda ofelbarhet, gör att undertecknad ställer sig tveksam till Rajs slutsatser i en del viktiga frågor. Sökandet efter sanningen verkar för Rajs vara sekundärt jämfört med det alltid överskuggande slutmålet, nämligen att vinna. "En enda gång har försvaret vunnit över mig" skriver Rajs. Viktiga beslut ifråga om skuld eller oskuld reduceras av Rajs till att vara någon slags tävling. Rajs tro på sin fullständiga ofelbarhet får mig att undra över syftet med boken. Den fullkomliga utskäpning av kolleger som man får ta del av sida upp och sida ned blir begriplig om man ser professorns bok som ett försök till ett bokslut. Hans tvärsäkra yttranden kan misstänkas vara ett försök att "vinna" och ta hem den slutgiltiga segern. Misstanken om detta lämnar en fadd eftersmak. Rajs revanschlystnad bidrog i allra högsta grad till att ett framtida professorsämne (obducenten) fick sitt liv förstört. Detta beskrivs enligt Rajs idrotsterminologi på följande sätt "det blev ett slags oavgjord match. Läkarna fick en Kainsstämpel i pannan/...". Han väljer att totalt bortse från att polisen avfört de före detta läkarna såsom skyldiga till mordet. Istället framläggs den sensationella uppgiften att obducenten varit stadig kund hos da Costa. Har Rajs skådat djupt i kristallkulan och på så sätt erhållit denna omvälvande information? Någon källa till detta ärekränkande påhopp uppges självfallet inte. Rajs uppehållande vid da Costa-fallet får åtminstone mig att ställa mig tveksam till författarens åsikter och slutsatser i andra spörsmål genom åren. De senaste åren har en rad faktorer framkommit som entydigt pekar på att allmän-

läkaren och obducenten utsattes för ett justitiemord. Professorn vill i *Ombud för de tystade* framställa sig som ett ombud för de svaga. Sanningen är väl snarare att han knappast avvikit från det politiskkorrekta mönstret. Många var de som gjorde karriär på de båda läkarnas olycka. Listan kan göras lång och innehåller bland annat namn som Frank Lindblad (ansåg mammans uppgifter om att dottern bevittnat kannibalism som trovärdiga) och Christian Diesen, professor i processrätt, som inte ens ansåg att de åtalade läkarna var värda en advokat. Om en persons största drivkraft är att "vinna" är det naturligtvis dumdrigt att satsa på fel häst i ett fall som detta. När Rajs talar sig varm för rättssäkerheten blir det direkt löjeväckande. Med kommentarer som "En enda gång har försvaret vunnit över mig" blir intrycket snarare att man har att göra med en trotsig tonåring än en professor i rättsmedicin. Rajs uppfattning att "Folket vill ha rättvisa", till skillnad från domstolar kan få en att undra vad det är för slags pöbelvälde professorn eftersträvar. Deklarationer liknande den ovan nämnda för tankarna till de ideologier som författaren så ivrigt propagerar emot (kommunismen och nazismen). I Rajs värld finns inga nyanser, världen delas upp i svart eller vitt, onda eller goda. Med bakgrund emot detta ter sig Rajs ahaupplevelse angående obducentens skuld mer begriplig, då han efter en kontrovers med denne förstår att mannen i fråga är mr Hyde och inte doktor Jekyll. I reklam för boken sägs det att den tillkommit i samarbete med författaren Kristina Hjertén, som dock har tagit avstånd från det färdiga resultatet. Möjligtvis toppar hon numera Rajs lista över personer som "vill förinta mig". I boken tecknas en bild av hur jobbig tiden kring och efter styckmordsrättegångarna var för Rajs. Han verkar vilja förmedla en bild av en ensam mans kamp emot överheten, som kontrasteras ganska så starkt mot hur detta mål rapporterades i medierna. Så gott som all rapportering vid denna tid förutsatte de båda läkarnas skuld. Vågade någon andas en aningens tveksamhet inför att det var 100% bevisat att de båda hade mördat Catrine da Costa förklarades denna tvivlare på det sanna vara patriarkatets försva-

rare och kvinnoförtryckare. Hanna Olsson (författare till boken *Catrine och rättvisan*) spred lögnen om att polisen vid husrannsakan hos obducenten hittat "Snuff" movies. Hanna Olsson belönades för denna, sin gärning, med att utnämnas till hedersdoktor vid Umeå Universitet. Den lättaste karriärvägen var att samverka med denna högljudda opinion, inte att ifrågasätta den. Rajs valde samarbete. Faran med att ideologier får sin plats i rättsalar berörs över huvud taget inte i boken. Styckmordsmålet är ju på många sätt ett ideologiskt mål av stor betydelse, och den prejudicerande effekten av detta mål har vi på senare år kunnat erfar. (Jag tänker då på den infekterade incest- och pedofildebatt som följde i spåren på detta mål). Professorns slutledningsförmåga i kriminalfall föder misstanken att fler justitiemord kan ha förövats i Sverige med den gode Rajs som inspiratör. Ett talande exempel är när han anför det som komprometterande att obducenten var den ende som gissade rätt på da Costas ålder (bara mördaren/mördarna kunde veta detta tycks Rajs mena). På nästa sida stärks misstankarna ytterligare då obducenten säger att han inte finner några ärr på da Costas armar. Dvs. när obducenten har rätt bevisar detta enligt Rajs hans skuld, och när han har fel bevisar detta också hans skuld. God dag yxskaft! Skall jag nämna något positivt i *Ombud för de tystade* så får det bli den konsumentupplysning som lämnas i boken när han hänvisar till Baron Munchhausen som förebild. Detta alster förtjänar samma respekt som Munchhausens historier erfarit av omvärlden.

Patrik Nyberg

På bokmässan i Göteborg fick jag tillfälle att fråga Jovan Rajs om hur han såg på Per Lindebergs synpunkter att Jovan Rajs på ett tidigt stadium utpekade "obducenten" som skyldig:

–Hans [Per Lindebergs] teknik påminner mig om Sovjetunionens eller nazitidens teknik. Jag känner inte till hans motiv för att hela tiden gå emot mig. Jag kommer inte ihåg alla detaljer, men jag har hela tiden arbetat förutsättningslöst. Så jag tror att om man verkligen vill veta mer om sanningen, då ska man läsa Hanna Olssons bok.

–Jag vill inte fria någon, jag vill inte fälla någon. Jag vill att fakta ska utvärderas.

PN

av Tommy Hansson

Thatcher räddade skotska whiskyn!

Whisky är en produkt som särskilt förknippas med Skottland. Whiskynäringen ger av tradition ett betydande tillskott till den skotska årsbudgeten. Så hade knappast varit fallet i dag om det inte varit för Margaret Thatcher.

Västra Högländerna inklusive ögruppen Inre Hebriderna några mil väster om Glasgow är inte bara Skottlands vackraste del. Området är också ett Eldorado för älskare av skotsk whisky i allmänhet och enmaltwhisky i synnerhet. Och den skotska whiskyindustrin står i dag starkare än på mången god dag – tack vare Storbritanniens legendariska premiärminister Margaret Thatcher. *Contras* utsände har nyligen på plats studerat whiskynäringen i Skottland – såväl teoretiskt som praktiskt...

Whisky är i själva verket en omistlig del av den västerländska odlingen. Sedan kan man käbbla om huruvida det var skottarna eller irländarna som först framställde whisky (eller whiskey, som det heter på Irland och i USA). Själva ordet whisky/ey är keltiskt och skrevs ursprungligen "uisce beathe", vilket betyder "livets vatten". Ursprunget kan faktiskt gå på ett ut, ty det var utvandrare från norra Irland (skoter) som en gång i tiden befolkade Skottland! – På 1980-talet fanns ett stort antal destillerier i Skottland, berättar *Contras* källa vid det berömda Springbank-destilleriet i Campbeltown beläget på en halvö i sydligaste delen av Argyll. Destillerinäringen sysselsatte en mängd personer. Tyvärr hade man en ansenlig överproduktion. Margaret Thatcher beslutade då dra in statliga subsidier till en som hon ansåg övertalig och ineffektiv produktionsapparat.

Rökighet

Det råder delade meningar om Margaret Thatchers rationalisering av whiskyindustrin. Å ena sidan – och det kan man naturligtvis beklaga – gick en mängd lokala destillerier med i många fall åldriga anor i graven. Många anställda drabbades av arbetslöshet, andra omplacerades. Å andra sidan – och det är poängen i sammanhanget – tvingades whiskynäringen effektivisera sin verksamhet. Personalstyrkorna trimmades vid berörda

Contras reporter framför ett upplag åldriga whiskyfat vid Springbank-destilleriet i Campbeltown i Skottland. (Foto: Ulf Svedjelöv)

destillerier, och endast de livskraftigaste företagen överlevde.

Till de som levde vidare hörde just Springbank i Campbeltown, som dock ingalunda gjort avkall på den i bästa mening konservativa filosofi och traditionella hantverksskicklighet som gör företagets produkter till bland de mest exklusiva i Skottland.

– Dessutom gör vi en whisky med större rökighet som heter Long Row efter en gata i Campbeltown, säger *Contras* sagesman. Rökig – det blir whiskyn sedan den malt (vilken framställs av korn) som whiskyn tillverkas av torkats med tillhjälp av röken från eldade torvbriketter.

Vid Springbank, vars VD härstammar från Nordirland och tidigare var verksam vid Bushmills destilleri, är man stolt över att alljämt åtminstone delvis använda sig av gamla metoder och redskap.

Tacka Thatcher!

Ett annat destilleri med anor från 1700-talet och som överlevde Thatcher-erans stålbad är Oban, beläget i den turistvänliga hamnstaden med samma namn – också i Argyll i västra Högländerna.

– Ingen av Skottlands sex whiskyproducerande regioner kan sägas "göra den bästa maltwhiskyn", understryker en representant för Oban-destilleriet. Det görs goda maltwhiskies över hela Skottland. Sex destillerier har emellertid gått samman och marknadsför de egna sorterna som *The Classic Malts of Scotland*. De sex är Glenkinchie, Dalwhinnie, Cragganmore, Oban, Talisker och Lagavulin. En för var

och en av de aktuella regionerna: The Lowlands, The Highlands, Speyside, West Highlands, Skye samt Islay.

På Systemet kan man köpa samtliga sex sorter plus en presentförpackning med miniatyrflaskor från varje destilleri. Den som deltagit vid en whiskyprovning med dessa sorter vet, att man får valuta för pengarna. En riktig höjdare är utan tvivel Talisker från ön Skye, som eljest är mest känd för att det var dit den brittiske tronpretendenten Charles Stuart – "Bonnie Prince Charles" – flydde efter nederlaget vid Culloden (där engelsmännen besegrade skottarna år 1746).

Enmaltwhiskyns popularitet synes bara öka i Sverige och andra länder. Ett visst överdrivet snobberi kan förmärkas – trots allt rör det sig ju "bara" om individuellt tycke och smak. Det finns gott om *blended whiskies* (med olika maltsorter blandade) som håller hög kvalitet.

Men visst är det något visst med den whisky som framställs av enahanda maltsorter i "Bonny Scotland". Den håller nu på att erövra (den whiskyälskande) världen. Tacka Thatcher för det! Om man sedan, i likhet med *Contras* reporter, haft möjlighet att avsmaka härligheten på ett åldersdigert, borgliknande slott (Duntrune) vid Gallanach Bay i Argyll under överinseende av en traditionell klanhövding vid namn Robin Malcolm är lyckan nästan fullständig.

Särskilt som Robin är full av historier om Bonnie Prince Charles och Malcolmklanens skärmytslingar med "arvfienden", MacDonalds...

BOK-NYTT

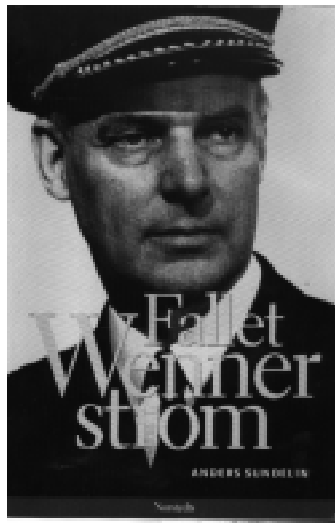
Fallet Wennerström

Spionen Stig Wennerström anses ha orsakat det svenska försvaret större skador än någon annan spion åstadkommit. Anders Sundelin redogör för Wennerströms spioneri i den relativt nytukomna boken *Fallet Wennerström*.

Låt mig först av allt fastslå att Sundelin har skrivit en i stort bra bok. Den beskriver, kanske stundom väl dramatiserande, Stig Wennerströms liv från tidig barndom fram till avslöjandet 1963. Däremot lämnas inga upplysningar om Wennerströms decennielånga fängelsevistelse eller hans nu nästan 30-åriga tillvaro i frihet därefter.

Stig Erik Constantin Wennerström föddes den 22 augusti 1906 i Adolf Fredriks församling i centrala Stockholm. Fadern, Gustaf Wennerström, hade ett förflutet som officer men övergick till affärsverksamhet inom familjeföretaget Knut A.K. Wennerström AB, som saluförde barn- och tonårskläder. Uppväxtmiljön var högborgerlig med utpräglad statusmedvetenhet men ibland ganska knaper ekonomi. Stig hade också en bror som var psykiskt störd och som han ogärna talade om. Farbrodern, Thorsten Wennerström, var officer i reserven och flitig debattör och skribent i militära frågor med viss dragning åt nazismen.

Stig Wennerströms militära karriär inleddes i flottan, där han blev fänrik 1929. Han var inte särskilt framstående under utbildningen men lyckades hanka sig fram med tillräckligt bra omdömen och betyg för att kunna avancera. Kamraterna ansåg att han var rätt snäll och hygglig, men utan att släppa någon närmare in på livet. Efter

ett par år sökte sig Wennerström till det nybildade flygvapnet, där han blev löjtnant 1933. Frågan är varför det blev flygvapnet, eftersom Stig Wennerström uppenbarligen inte var förtjust i att flyga. Han ansågs inte vara "flygsinnad", vilket ledde till ett par allvarliga incidenter och olyckor.

Efter tjänstgöring vid flygstaben och försvarsstaben utses kapten Stig Wennerström till flygattaché i Moskva, där han verkar 1940–41. Han är en av de få yngre flygofficerare som behärskar ryska sedan han studerat språket tio årtidigare. Men att tjänstgöra i Moskva under Stalins diktatur och mitt under brinnande krig var ingen lätt sak: "Vilka röra!" skriver han i sina memoarer *Från början till slutet* (1972). Wennerström blev emellertid snart varm i kläderna. Sundelin skriver (sidan 142): "Han tycks ha älskat denna världs av hemligheter och förtroenden, te och chokladbiskvier, smörgåsbord, cocktailpartyn, småprat diplomater emellan – hur annorlunda var det inte mot nervositeten en tidig morgon i Ljungbyhed, strax före avfärd."

Det var sannolikt denna lyxbetonade diplomattillvaro som, mer än något annat, lockade in

Wennerström på det förbjudna spioneriets område. Samtidigt infann sig en känsla av att vara delaktig i världspolitiken, en bricka i spelet mellan öst och väst. Faktum är att Wennerström tycks ha inbillat sig att han genom att överlämna militärhemligheter till Sovjetunionen bidrog till att skapa balans mellan supermakterna och därmed stärka freden. Just denna över-skattning av de egna insatserna och den egna förmågan – och lusten att överdriva – kan sägas gå som en röd tråd genom Stig Wennerströms levnad.

Efter den korta perioden som flygattaché i Moskva kom Stig Wennerström att i tur och ordning under 40-talet tjänstgöra vid försvarsstaben, F7, flygstaben, F8 och försvarsstaben igen. Parallellt härmed avancerade han till överstelöjtnant. 1949–52 var det dags för en ny sejour som flygattaché i Moskva under vilken tid han tilldelades överstes grad. Sedan några år tillbaka hade han underrättelse-tjänstens vakande ögon riktade på sig. Han ansågs ha upprätthållit alltför livliga kontakter med såväl ryssarna som nazityskarna, men under många år gjordes inga försök att på allvar syna Stig Wennerström i sömmarna. Slutligen fick dock Otto Danielsson vid "ryssroteln" hos SÄPO i uppdrag att ta reda på mer om Wennerström. Detta var i slutet på 1950-talet, då Wennerström efter att 1952–57 ha tjänstgjort som flygattaché i Washington arbetade vid försvarets kommandoexpedition.

Wennerström var ingen hårt arbetande man. Han kom sällan till jobbet före tio på morgonen och var ofta försvunnen flera timmar på eftermiddagen, officiellt på "tjänsteförrättning". På somrarna spelade han golf, på vintrarna curling. Där mellan hann han med bridgepartier, cocktailpartyn, utflykter, resor, fina middagar etcetera. Utåt var han artig, vänlig men ganska tillknäppt. De enormt påkostade

middagarna i hemmet i Djursholm tilldrog sig säkerhetstjänstens intresse – hur hade Stig och Ulla-Greta Wennerström råd?

När Stig Wennerström slutligen avslöjades och greps 1963 var han sedan 1961 verksam som militär expert vid utrikesdepartementet och fick bland annat tjänstgöra vid FN. Han greps strax före midsommar 1963, nekade först till alla anklagelser men tvingades till slut erkänna att han varit sovjet-spion. Förhørsledaren Bror Lindén fick Wennerström att medge, att han först kommit i kontakt med det sovjetiska spionaget under kriget på 40-talet och därefter under årens lopp lämnat över en mängd material om svenskt och västligt försvar till i första hand den militära underrättelsetjänsten, GRU. Icke minst hade de fem åren i USA varit fruktbara. Han hade tagit hem hemliga dokument till villan i Djursholm, fotograferat av och dagen därpå återställt dokumenten.

Det finns ingenting alls som tyder på att Wennerström för-rådde Sverige utifrån en kommunistisk övertygelse. Den bild som framträder i Sundelins skildring är att han fann tillfredsställelse i övertygelsen att han var en viktig, internationell aktör och att dessutom pengar till lyxkonsumtion var en inte oväsentlig faktor.

Författaren spekulerar i om Wennerström hade någon svensk medhjälpare och nämner förre arméchefen Carl-Eric Almgrens namn som tänkbar samarbetsman. Det övertygar inte – Sundelin borde ha haft bättre omdöme härvidlag. Det förefaller helt osannolikt att en konservativ antikommunist som general Almgren skulle ha gått ryssarna till mötes.

Tommy Hansson
Anders Sundelin: Fallet Wennerström. Norstedts förlag. 400 sidor.

Superhjärnornas kamp

Några fakta om författaren kan inte vara någon miss: Gunnar Adler-Karlsson föddes i Karlshamn 1933. Student 1952. Vapenvägrare 1954. Juris kandidat i Stockholm 1957. Bok: *Funktionssocialism – ett alternativ till socialism och kapitalism*, 1967. Juris doktor 1968 på en avhandling om västs ”ekonomiska krigföring mot Sovjetunionen”. Forskare i sovjetekonomi vid Berkeley och Harvard. Professor vid Roskilde Universitet 1974–88. Direktör för Institutet för internationell samhällsfilosofi på Capri sedan 1979.

Har givit ut 15 böcker, till exempel *Lärobok för 80-talet*, 1975; *Adrenalinstinna hamnar*, 1985; *Lärobok för 90-talet*, 1990. Har varit socialdemokrat, nu ”fristående”. Gift med fil. kand. Marianne Ehrnford.

Superhjärnornas kamp är boken som våldsamt omde-

batterades när den kom ut. Den är knappast invändningsfri, men icke desto mindre mycket läsvärd. Författaren uppskattar folk, som ”spetsar till debatten”. Det gör han själv ideligen. Sedan tidigare mästare i tillspetsningens konst – Sven Stolpe, Sven Delblanc, Anderz Harning för att nämna några – har vandrat in i skuggorna, har, anser Adler-Karlsson, vårt land blivit allt tråkigare, tystare och svårare att leva i.

Själv håller han inte alls med Thomas Jefferson, som påstod att vi alla är födda lika. Det är nonsens. Människor föds olika, med olika intelligens (förmåga till abstrakt tänkande). Vår medfödda intelligens håller på att bli en allt viktigare faktor för oss. Ju mera man fått av denna, desto högra status (inkomster), prestige (inflytande) med mera av livets goda i gängse mening. Vår kognitiva kapacitet är till den grad knuten till vår självrespekt, att hela frågan gör att många människor knappt vågar tala om saken.

Men – slumpen och armbå-

garna då, spelar de ingen roll?

Jodå. ”Ta sig fram” är en konst för sig.

IQ är knepigt, litet ojämnt fördelad bara, mer bland männen än bland kvinnorna. Testresultaten talar. Författaren följer, opportunt nog, den amerikanska diskussionen genom att debattera IQ-skilnader också mellan folkslag: asiater (högst), vita (nummer två) och svarta (längst ned på skalan).

Adler-Karlsson bygger på Darwin. Han tror ill exempel att ”vi européer kan komma att bli de gulas negrer”.

Begreppet intelligens passar inte, hävdar han, in i jämlikhetens samhälle. (Ett svårt problem som han tar upp i ett efterföljande kapitel.)

Det finns tjugo kapitel – mycket läsvärda 350 sidor. Som någon har sagt: ”Vi behöver fler sådana hänsynslösa provokationer som Gunnar Adler-Karlsson, den orädda”.

Arne Sundström
Gunnar Adler-Karlsson: *Superhjärnornas kamp*. Fischer & Co.

Varning – livet kan leda till döden

En mycket kritisk bok av Mats Ekelund (Timbro) om nollvisioner. Boken är kanske lite för kritisk ibland men visst är det sant det man läser. Det går att känna igen sina egna tankar om motviljan mot förmynderi.

Människor, de flesta i alla fall, vill ha valfrihet och vill ta ansvar för sina beslut. Trots detta är det ytterst få som kritiserar nollvisionen, som förskjuter makten från medborgaren till staten, som det står i boken.

Författaren ger många intressanta exempel i boken på detta. Det går bara att hoppas att politikerna och beslutsfattarna läser boken och får en tankeställare.

Katarina
Mats Ekelund: *Varning – livet kan leda till döden*. Timbro. 58 sidor.

CONTRA

6 2001

Vi kan inte som brukligt den här gången i denna ruta berätta om Contra för 25 år sedan – av den enkla anledningen att Contra under 1976 bara kom ut med fyra nummer – och nummer 4 1976 tog vi hand om redan i förra numret. Först 1977 utökades utgivningen till

sex nummer per år – under de första åren dock med två ”mellannummer” på enbart fyra sidor.

I kommande nummer av Contra ska vi bland annat behandla frågan om homoseksuellas adoptioner av barn och hur den parlamentariska utredning som granskat frågan

försökt gömma undan den forskning som faktiskt bedrivits i ämnet – eftersom vetenskapen ibland inte är ”politiskt korrekt”.

Vi ska också granska hur svenska kommunister finansierades från Albanien, där det nu släppts dokument i ärendet.

...kommer i december